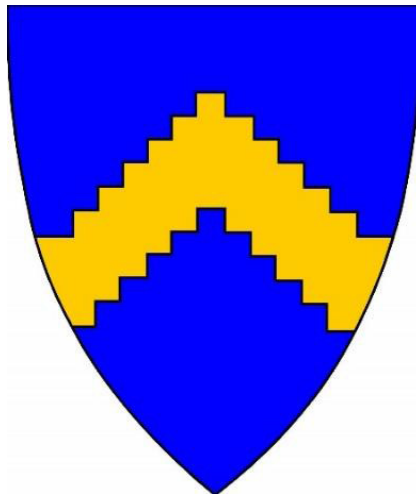

Vastu võetud
Sillamäe Linnavolikogu
..... määrusega nr

SILLAMÄE LINNA JÄÄTMEKAVA

2018 – 2022

EELNÕU

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1 SILLAMÄE LINNA ÜLDISELOOMUSTUS	6
1.1 ASUKOHT	6
1.2 ELANIKKOND	6
1.3 ELUKONDLIK SEKTOR	7
1.4 ÄRIKONDLIK SEKTOR.....	7
1.5 PRÜGILAD JA JÄÄTMEHOIDLAD.....	8
1.6 HARIDUS-, SOTSIAAL- JA TERVISHOIUSFÄÄR	9
2 LINNA JÄÄTMEHOOLDUSE ÜLEVAADE	10
2.1 JÄÄTMEKE.....	10
2.1.1 Jäätmete liikide kaupa	11
2.1.1.1 Tööstusjäätmed.....	12
2.1.1.2 Ehitus- ja lammutusjäätmed	13
2.1.1.3 Olmejäätmed	15
2.1.1.3.1 Paber ja kartong	16
2.1.1.3.2 Suurjäätmed	17
2.1.1.4 Pakendijäätmed	17
2.1.1.5 Ohtlikud jäätmed	18
2.1.1.6 Vanaõli	18
2.1.1.7 Metallijäätmed.....	18
2.2 OLMEJÄÄTMEDE KOGUMISSÜSTEEMI KIRJELDUS	19
2.2.1 Jäätmete üleandmise kohad	20
2.2.2 Sillamäe jäätmemaja (kokkukandekoht)	21
2.3 JÄÄTMENÕUSTAMINE JA –TEAVITUS	22
2.4 JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS LINNAS (ÕIGUSAKTID)	22
2.5 JÄÄTMEHOOLDUSE RAHASTAMINE	23
2.6 KEHTIVA JÄÄTMEKAVA TÄITMISE ÜLEVAADE	24
2.7 JÄÄTMEHOOLDUSE PROBLEEMID	27
3 JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD.....	29
3.1 EESMÄRGID.....	29
3.2 ÜLDHINNANG TULEVIKU JÄÄTMEVOOGUDELE	29
3.3 JÄÄTMEDE LIIGITI KOGUMISE JA SORTIMISE TÄHTAJAD	30
3.4 VÕIMALIKUD LAHENDUSED JÄÄTMEDEKKE VÄLTIMISEKS JA VÄHENDAMISEKS	31
3.4.1 Pakendijäätmete tekke vältimine.....	33
3.4.2 Mereprügi vältimine.....	33
3.5 JÄÄTMEDE RINGLUSSEVÕTT VÕI MUUL VIISIL MAKSIMAALNE TAASKASUTAMINE.....	34
3.5.1 Pakendi- ja pakendijäätmete kogumine	35
3.5.2 Biolagunevate jäätmete ladestamise vähendamine.....	36
3.5.3 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine	36
3.5.4 Jäätmejaama ja kompostväljaku rajamine	37
3.6 JÄÄTMEDE KOGUMISSÜSTEEMI ARENDAMISE VÕIMALUSED	38
3.6.1 Kortermajade juures olmejäätmete võimalikud kogumisviisid.....	39
3.6.2 Aiandusühistud.....	45
3.6.3 Ettevõtete jäätmekäitlus	45
3.7 JÄÄTMEDEST TULENEVA KESKKONNARISKI VÄHENDAMINE	46
3.8 JÄRELEVALVE TÕHUSTAMISE VÕIMALUSED	46
3.9 TEAVITUSTÖÖ KORRALDAMISE VÕIMALUSED.....	47
4 SILLAMÄE JÄÄTMEHOOLDUSE TEGEVUSKAVA	47
4.1 EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS KASUTUSELE VÕETAVAD MEETMED.....	47
4.1.1 I strateegiline eesmärk: vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.....	47
4.1.2 II strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel	48
4.1.3 III strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muu hulgas seiret ja järelevalvet	50
4.2 RAHASTAMISKAVA	51

5	JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEST KESKKONNALE AVALDUV MÕJU	57
	LISAD	58
	LISA 1. JÄÄTMEKAVA ÕIGUSLIK REGULATSIOON.....	59
	LISA 2. VASTUTUSE JAGUNEMINE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEL	64
	LISA 3. MÕISTED.....	66

SISSEJUHATUS

Sillamäe linna jäätmekava annab ülevaate omavalitsuse jäätmekäitluse korraldusest hõlmates jäätmemajanduse olukorra kirjeldust ning ülevaadet jäätmemajandusega seotud probleemidest. Jäätmekava seab jäätmehoolduse eesmärgid aastateks 2018 kuni 2022 ning määrab tegevused nende saavutamiseks.

Sillamäe linna jäätmekava on koostatud lähtudes Jäätmeseaduses esitatud nõuetest. Jäätmeseadus sätestab jäätmehoolduse korralduse, nõuded jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks, sealhulgas meetmed loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamiseks ja sellise kasutamise ebasoodsa mõju piiramiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest.

Jäätmekava koostamisel on lähtutud Eesti Keskkonnastrateegiast 2030 ja Riigi jäätmekavast 2014-2020 ning kehtivatest jäätmemajandust reguleerivatest õigusaktidest. Jäätmekava koostamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse poolt esitatud andmed. Jäätmekava koostamisel on arvestatud Sillamäe linna arengukavas ja üleriigilises jäätmekavas esitatud seisukohtadega. Käesolev jäätmekava on eraldiseisev dokument, mis on Sillamäe linna arengukava üheks osaks.

Eesti Keskkonnastrateegia näeb ette, et aastal 2030. on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Et jäätmete ladestamist vähendada, on esmaselt oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse. Selleks on oluline katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, st majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist. Teiseks on oluline suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sh ringlusse võttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini. Oluline on ka vähendada jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, mis ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist.

Jäätmekava eesmärgid on:

- Jäätmetekke vältimine;
- Segaolmejäätmete koguse vähenemine liigiti kogutud olmejäätmete arvelt;
- Ohtlike jäätmete tekke vähendamine;
- Jäätmete taaskasutamise osatähtsuse suurendamine klaasi, plastiku ja paberi osas;
- Ladestatud olmejäätmete vähendamine elaniku kohta.

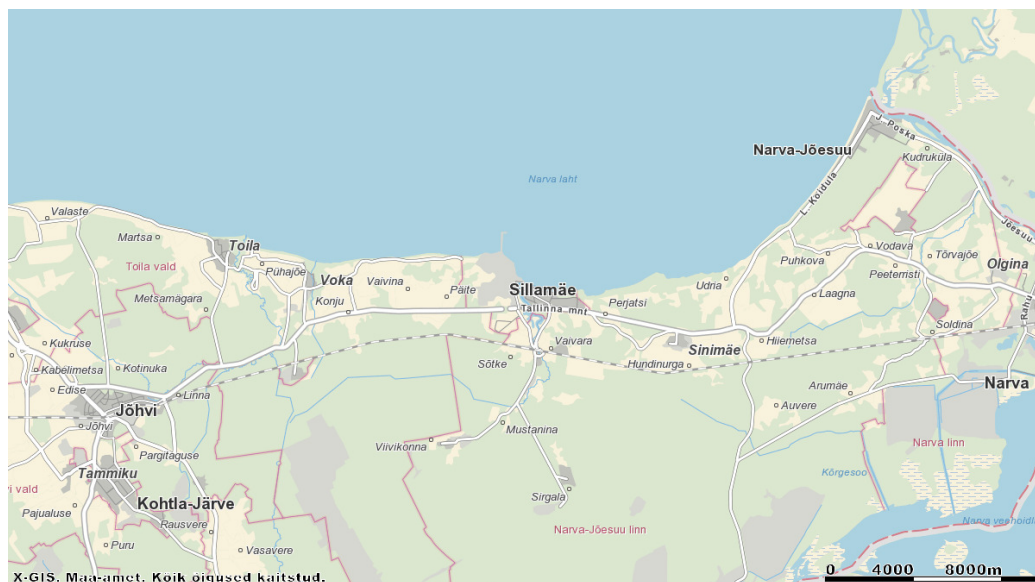
Käesolev jäätmekava käsitleb selliseid jäätmeid, mis on defineeritud jäätmetena Jäätmeseaduse mõistes ja mille käitlemist reguleerib Jäätmeseadus.

Jäätmekava realiseerimine sõltub lisaks Sillamäe linnas toimuvatele arengutele ka laiemast üle-eestilisest jäätmekäitluse arengust ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida.

1 SILLAMÄE LINNA ÜLDISELOOMUSTUS

1.1 Asukoht

Sillamäe asub Ida-Viru maakonna põhjaküljes, Soome lahe ääres. Joonisel 1 on näha, et linna läänepool asub Toila vald ning ida- ja lõunaküljel Narva-Jõesuu linn.

Joonis 1. Sillamäe linna asukoht

Sillamäe linna pindala on 11,67 km². Sillamäelt on Ida-Viru maakonnakeskusesse Jõhvi 22 kilomeetrit, Narva linna 27 kilomeetrit ja Tallinnasse 188 kilomeetrit.

Sillamäe linnal on olemas hea ühendusteede võrgustik - linna läbib põhimaantee Tallinn-Narva (163701) ja kõrvalmaantee Sillamäe-Vaivara (13141). Sillamäe linna lähedalt möödub ka Tallinn-Narva raudtee, mille lähim peatus on Vaivara, mis asub Narva-Jõesuu linna territooriumil.

1.2 Elanikkond

Sillamäe linnas elas statistikaameti andmetel 01.01.2017.a seisuga 13 288 inimest (vt tabel 1). Sillamäe on Ida-Virumaa linnadest suurima asustustihedusega – 1138,7 inimest km² kohta.

Tabel 1. Sillamäe linna elanike arv (allikas: Statistikaamet)

	Aasta									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rahvaarv, 1. jaanuar	15 540	15 250	15 020	14 680	14 632	14 376	14 122	13 964	13 686	13 288

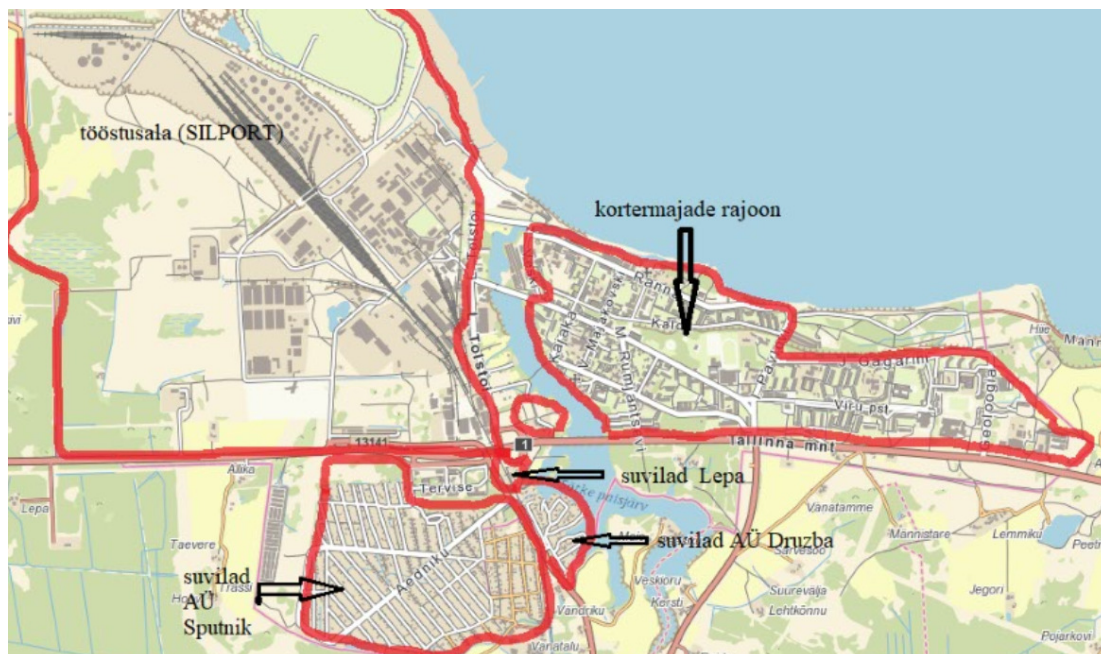
Sillamäe linnas on tähendatav pidev rahvastiku vähenemine, mis üsna sarnane Ida-Virumaa üldise rahvastikutrendiga. Aastast 2008 kuni 2017 lõpuni on linna

elanike arv vähenenud 2252 inimese võrra. Rahvastiku vähenemine on peamiselt tingitud negatiivsest loomulikust iibest ja väljarändest.

Nii Sillamäe linna kui Ida-Viru maakonna elanike soolis-vanuselise struktuuri iseloomustab väga ebaühtlane vanuskoostis. Kõige arvukamad on 25-29 ja 50-64 aastaste vanuserühmad.

1.3 Elukondlik sektor

Sillamäe linnas on seisuga 13.05.2018 registreeritud 1606 katastriüksust. Sillamäel on ca 160 korteriühistut ja kolm suvilarajooni.

Joonis 2. Sillamäe linna piirkonnad

1.4 Ärikondlik sektor

Sillamäe kuulub Ida-Viru majandusregiooni, kus muutused viimastel aastakümnetel on olnud suurimad Eestis. Muudatused puudutavad eelkõige endiste suurettevõtete ümberstruktureerimist ja sellest tulenenud muutusi ning hilisemaid suuri investeeringuid. Ettevõtlusaktiivsus Sillamäe linnas on 64,7 ettevõtet 1000 elaniku kohta. Kuigi ettevõtlusaktiivsus on tõusnud, on see jätkuvalt madalam Eesti keskmisest, kuid see on iseloomulik kogu regioonile ning tuleneb osaliselt tõsiasiast, et Ida-Virumaale on koondunud rohkem suurettevõtteid.

2017. aasta 1. jaanuari seisuga oli Sillamäel äriregistri andmetel 1040 ettevõtet (sh MTÜd), nendest 17 aktsiaseltsi, 523 osaühingut, 18 täisühingut, 14 usaldusühingut, 9 sihtasutust, 34 tulundusühingut ja 236 füüsilisest isikust ettevõtjat. Ettevõtjatest on linnaelanikele suurimad tööandjad Enefit Kaevandused AS, AS NPM Silmet, AS Sillamäe Sadam ning sadama

terminaalid, Silpower AS, AS Meke Sillamäe. Sillamäe elanikud saavad tulu rohkem kui 1500 ettevõttest üle Eesti.

1.5 Prügilad ja jäätmeoidlad

Sillamäel linna lääneservas paikneb saneeritud radioaktiivsete jäätmete hoidla Kinnistu pindala on ca 70 ha ja sihtotstarve on tootmismaa 100%. Sillamäe radioaktiivsete jäätmete hoidla keskkonnakaitselise saneerimise projekti töödega alustati 1999. aastal. Ehitustööd lõpetati 2008 aastal. Jäätmeoidla sisaldab uraanimaagi töötlemisel tekkinud mürgiseid ja kahjulikke jäätmeid, milleks on põhiliselt uraani, tooriumi ja teiste radionukleiidide ning raskemetallide jäägid, lämmastikuühendid, happed ja muud kemikaalid. Jäätmeoidla kaeti kuni 13 meetri paksuse põlevkivituhast ja erinevatest looduslikest materjalidest koosneva kattega. Vastavalt Radioaktiivsete jäätmete käitlemise riiklikule jäätmekavale (kinnitatud keskkonnaministri 21.07.2015 käskkirjaga nr 688) toimub Sillamäe jäätmeoidla radioaktiivsuse seire vähemalt kuni aastani 2050.a.

Sillamäe linna piiril, saneeritud radioaktiivsete jäätmete hoidlaga ühel kinnistul paikneb ka suletud Silpower AS tuhaladestu. Tuhaladestu aluskonstruktsioon ehitati 1987 a koostatud projekti kohaselt eesmärgiga tagada rajatise geotehniline stabiilsus ja pinnavee kaitse ja selitatud vee jaama tagastamine. Tuhaladestu võeti kasutusele 1989. aastal. Hinnanguliselt kanti prügilasse ja ladestati seal setitamise kaudu ca 20 kasutusaasta vältel ca 1,5 milj. tonni tuhka (~ 0,8-0,9 milj. m³). Tuha setitamisega pulbist kõrgenesid aastatega prügila pinnad: settetiikide ja veeseliti põhjad ning vallide ääred. Vastavalt käitaja taotlusele suleti prügila 2009. aasta 16.juulil. Peale sulgemist rajati prügila peale tuhakäitlusseade, kus toimub tuha setitamine. Seade toimib seniajani.

Joonis 3. Tuhaladestu ja korrastatud radioaktiivsete jäätmete hoidla asukoht.

Sillamäe suletud olmejäätmete prügila asub Narva-Jõesuu linna haldusterritooriumil, Vaivara külas, Prügila kinnistul (kat nr 85101:001:0524) ca 5 km kaugusel Sillamäe linnast. Kinnistu pindala on 5.84 ha. Prügilat kasutati alates 1979. aastast. Prügila suleti Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi rahalise toetuse abil. Sulgemistööd lõpetati 31.08.2014.

Lähim tegutsev tavajäätmete prügila Uikala Prügila AS Sillamäe linnast on ca 27 km kaugusel. Uikala prügila on kaasaegne jäätmekäitluskoht, kus on korraldatud jäätmete sortimine, taaskasutatavate jäätmete töötlemine ja vaheladustamine ning biolagunevate jäätmete kompostimine. Uikala prügilas võetakse vastu lisaks olmejäätmetele ka ehitus-lammutusjäätmeid, pakendijäätmeid, metallijäätmeid, reovee puhastusseteid, biolagunevaid jäätmeid jne.

Narva-Jõesuus asub ka riigi ainuke ohtlike jäätmete prügila, mida haldab Eco Pro AS.

1.6 Haridus-, sotsiaal- ja tervishoiusfäär

Sillamäe rahvastikutihedus on Eesti mõistes suur. Ida-Virumaa on suurima rahvastikutihedusega regioon Eestis. Alates 1.09.2016 töötab Sillamäel 4 lasteaeda, 3 põhikooli ja üks gümnaasium, Sillamäe Muusikakool, Huvi- ja Noortekeskus Ulei, Avatud Noortekeskus ESN, Ida-Virumaa kutsehariduskeskuse Sillamäe õppekoht. Sillamäe kultuurielus on tähtsal kohal Sillamäe Raamatukogu tegevus. Sillamäe peamiseks sportimiskohaks on Spordikompleks Kalev koos ujulaga, kahe jalgpallistaadioniga, skatepargiga, võrk- ja korvpalliväljakuga. Sillamäe linnas on SA Sillamäe Haigla, kus on 120 voodikohta ja osutatakse hooldusravi, millest haigekassa rahastab umbes 10 voodikohta.

Linnal on kavas välja arendada mereäärne puhkeala. Mereranna ja Sõtke jõe äärse ala planeerimisel on kavas silmas pidada pargi rajamist ja supelranna heakorrastamist, rannarajatiste ning rannakohviku ehitamist alal sobiliku kaubanduse ja teeninduse võimaldamiseks. Pikemas arenguperspektiivis on kavas planeerida jahisadamate ja -kaide, jahtklubi, paadisadamate ja veespordiobjektide ehitamist. Rahvapidustuste ja massiürituste läbiviimiseks sobiva paiga rajamiseks tuleb alustada maapealsete kommunikatsioonide rekonstrueerimisest ja väheväärtuslike ehitiste lammutamisest. Nende projektide puhul on oluline ka liikumisteede kavandamine erinevate tõmbepunktide vahel ning liikumisteede liitmine linna ja regiooni kergliiklusteede võrguga; samuti ühistranspordi ja sõidukite liikumise kavandamine.

2 LINNA JÄÄTMEHOOLDUSE ÜLEVAADE

2.1 Jäätmete

Sillamäe linna viimase viie aasta jäätmetekke kohta saab ülevaate tabelist 2, mis on koostatud Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete põhjal.

Tabel 2. Sillamäe linna jäätmekogused aastate lõikes (tonni, allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>).

	Jäätmete põhigrupi nimi	Jäätmekogused					KOKKU, TONNI	%
		2012	2013	2014	2015	2016		
1	Maavarade ja maa-ainese uuringutel, kaevandamisel ning füüsikalisel ja keemilisel töötlemisel tekkinud jäätmed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
2	Põllumajanduses, aianduses, vesiviljeluses, metsanduses, jahinduses ja kalapüügil ning toiduainete valmistamisel ja töötlemisel tekkinud jäätmed	0,3	0,0	18,4	1,7	0,0	20,4	0,0%
3	Puidu töötlemisel, plaatide ja mööbli ning tselluloosi, paberi ja kartongi tootmisel tekkinud jäätmed	0,0	0,0	0,0	0,0	800,1	800,1	0,1%
4	Naha-, karusnaha- ja tekstiilitööstusjäätmed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
5	Nafta ja õli rafineerimisel ning fraksioneerimisel, maagaasi puhastamisel ja kivisöe ning põlevkivi utmisel tekkinud jäätmed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
6	Anorgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed	3 170,1	1 975,1	1 939,0	1 751,8	1 721,2	10 557,2	1,8%
7	Orgaanilistes keemiaprotsessides tekkinud jäätmed	5,8	0,6	0,4	0,0	0,0	6,8	0,0%
8	Pinnakatete (värvide, lakkide ja klaasjate emailide), liimide, hermeetikute ja trükivärvide valmistamisel, kokkusegamisel, jaotamisel ja kasutamisel tekkinud jäätmed	0,0	0,0	1,6	0,4	2,5	4,5	0,0%
9	Fotograafiajäätmed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
10	Termilistes protsessides tekkinud jäätmed	64 689,3	60 808,3	42 978,8	49 217,9	43 650,8	261 345,0	43,9%
11	Metallide ja muude materjalide pinnatöötlusel ja pindamisel ning värviliste metallide hüdrotermilise protsessides tekkinud jäätmed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
12	Metallide ja plastide mehaanilisel vormimisel ning füüsikalisel ja mehaanilisel pinnatöötlemisel tekkinud jäätmed	28,2	69,0	66,6	60,4	110,4	334,6	0,1%
13	Õli- ja vedelkütusejäätmed (välja arvatud toiduõlid ning jaotistes 05, 12 ja 19 nimetatud jäätmed)	336,0	247,5	75,7	83,2	44,9	787,1	0,1%
14	Orgaaniliste lahustite, külmutusagensi- ja vahu- või aerosoolikandegaasijäätmed (välja arvatud jaotistes 07 ja 08 nimetatud jäätmed)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
15	Pakendijäätmed; nimistus mujal nimetamata absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid ja kaitseriietus	293,3	380,3	571,1	697,2	478,3	2 420,2	0,4%
16	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	1 874,9	1 795,3	1 784,4	1 737,8	1 881,9	9 074,2	1,5%
17	Ehitus- ja lammutusprahht (sealhulgas saastunud maa-aladelt eemaldatud pinnas)	4 107,3	2 916,9	1 630,6	2 797,3	9 389,3	20 841,5	3,5%
18	Inimeste ja loomade tervishoiul või sellega seonduvatel uuringutel tekkinud jäätmed (välja arvatud köögi- ja sööklajajäätmed, mis ei ole tervishoiuga otseselt seotud)	0,2	0,3	0,3	0,3	0,8	2,0	0,0%
19	Jäätmekäitlusettevõtete, ettevõtteväliste reoveepuhastite ning joogi- ja tööstusvee käitlemisel tekkinud jäätmed	67 448,6	62 429,3	45 120,1	51 444,0	44 108,2	270 550,2	45,4%

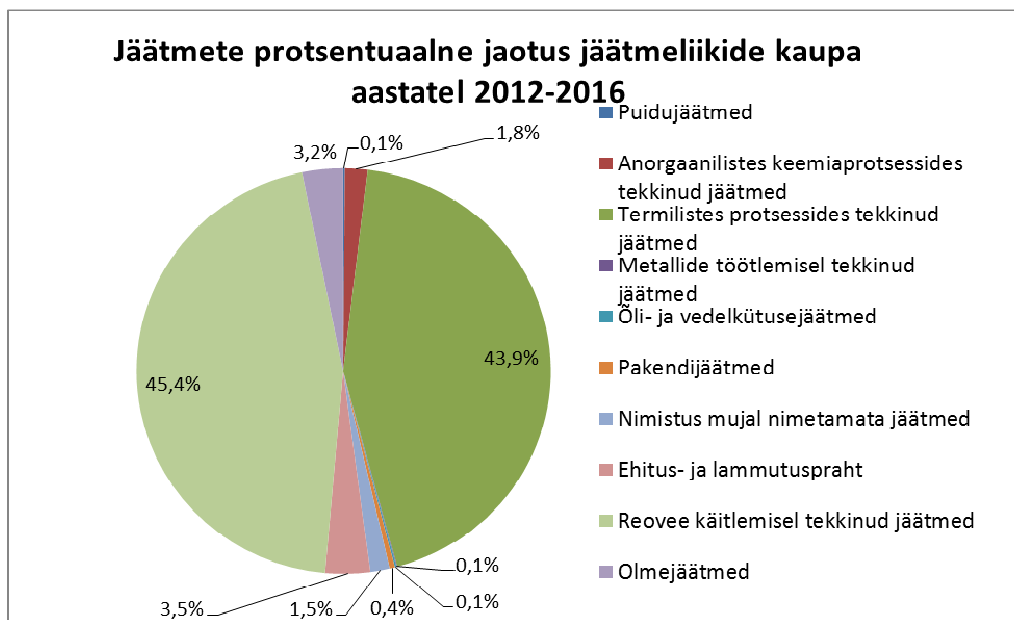
20	Olmejäätmed (kodumajapidamisjäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja ametiasutusjäätmed), sealhulgas liigiti kogutud jäätmed	3 647,7	3 385,0	4 297,8	3 873,7	3 786,6	18 990,8	3,2%
KOKKU:		145 602	134 008	98 485	111 666	105 975	595 735	100%

2.1.1 Jäätmete liikide kaupa

Sillamäel tekkis perioodil 2012 kuni 2016 keskmiselt 119 147 tonni jäätmeid aastas. Graafikul 1 on toodud Sillamäel tekkinud jäätmete protsentuaalne jaotus suurimate jäätmeliikide kaupa. Suurima protsendi kogujäätmetest moodustavad jäätmekäitlusel tekkinud setted ja vedeljäätmed - ca 45% (jäätmnimistu kood 19). Kogu jäätmetekkest ca 44% moodustavad Sillamäe soojuselektrijaamas põlevkivi utmisel tekkinud jäätmed (jäätmnimistu kood 10). 1,8% moodustasid tööstuslikud happejäätmed (jäätmnimistu kood 06) ja 1,5% nimustus mujal nimetamata jäätmed (jäätmnimistu kood 16). Ehitus- ja lammutusjäätmed moodustasid 3,5 % (jäätmnimistu kood 17) ja olmejäätmed 3,2% kogu jäätmetekkest (jäätmnimistu kood 20). Lahuskogutud pakendijäätmete osakaal kogu jäätmetekkes oli 0,4 % (jäätmnimistu kood 15).

Sillamäel tekkivatest jäätmetest enamuse moodustavad tööstuses tekkivad jäätmed. Olmejäätmed (kodumajapidamisjäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja ametiasutusjäätmed), sealhulgas liigiti kogutud jäätmed moodustavad jäätmete kogutekkest vaid 3,2%.

Graafik 1. Sillamäe jäätmetekke potsentuaalne jaotus suurimate jäätmeliikide kaupa aastatel 2012-2016 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

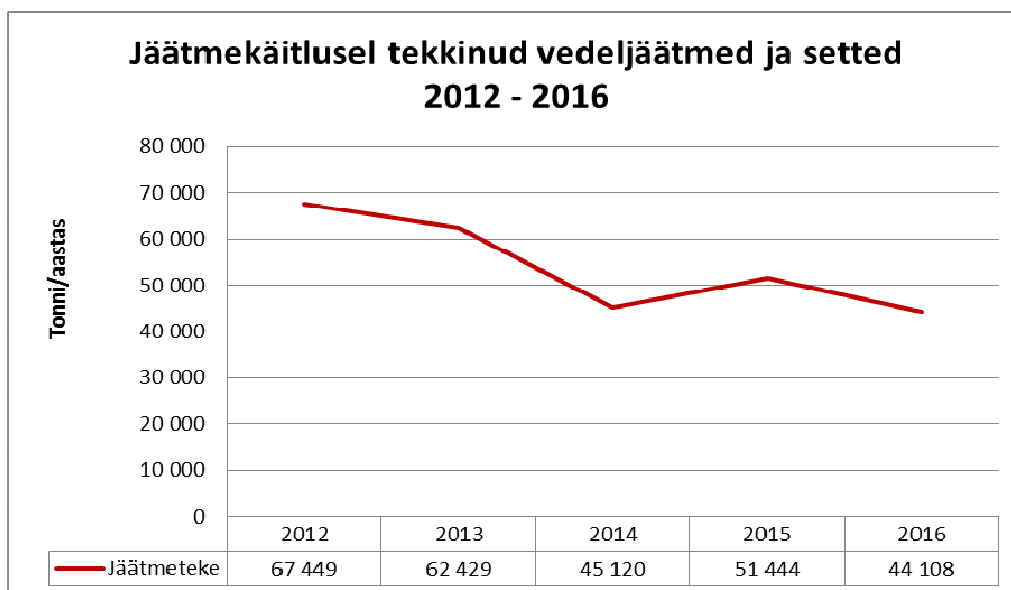

2.1.1.1 Tööstusjäätmel

Kogu Sillamäe jäätmetekkest moodustavad tööstusjäätmel ca 93%. Peamised tööstusjäätmel tekitavad ettevõtted Sillamäel on Silpower AS (Sillamäe soojuselektrijaama käitaja) ja NPM Silmet OÜ. Jäätmekäitlusel tekkinud setted ja vedeljäätmed (jäätmelnimistu kood 19) moodustavad ca 45% kogu jäätmetekkest ja põlevkivi utmisel tekkinud lendtuhk ning koldetuhk (jäätmelnimistu kood 10) ca 44% kogu jäätmetekkest.

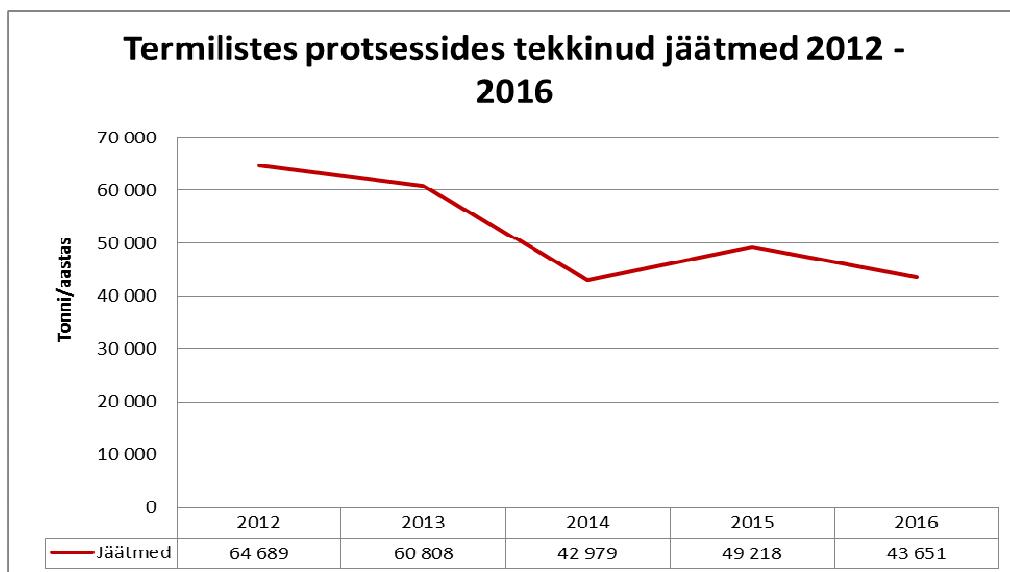
Graafikutel 2 ja 3 on toodud 2012-2016 enim tekkinud tööstusjäätmel kogused. Jäätmekäitlusel tekkinud setete ja vedeljäätmel graafik 2 sisaldab ka olmereovee käitlemisel tekkinud puhastussettel (jäätmelnimistu kood 19 08 05). Keskmiselt tekkis perioodil 2012-2016 Sillamäe reoveepuhastil 625 tonni reoveesetel aastas. 2012 aastal taaskasutati 628 tonni ja 2016 aastal 700 tonni reoveesetel. Reoveepuhastil toimub reoveesetel gravitatsiooniline tihendamine, tahendamine ja kompostimine. Kompostväljak, millel teostatakse aunkompostimist mahutab ca 6 kuu reoveesetel ja tugiaine kogused.

Graafik 2. Jäätmekäitlusel tekkinud vedeljäätmed ja setted (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Termilistes protsessides tekkinud jäätmetest 68% moodustas põlevkilendtuhk ja 29% põlevkivikoldetuhk ning 2,5% raua- ja terasetootmise räbu. Põlevikivi utmisel tekkinud lend- ja koldetuhka ning vedeljäätmel käideldakse suletud Sillamäe tuhaladestule rajatud tuhakäitlusseadmes, kus toimub tuha setitamine. 100% tekkinud lend- ja koldetuhast taaskasutati perioodil 2012-2016 tuhaladestu kattekihi rajamiseks.

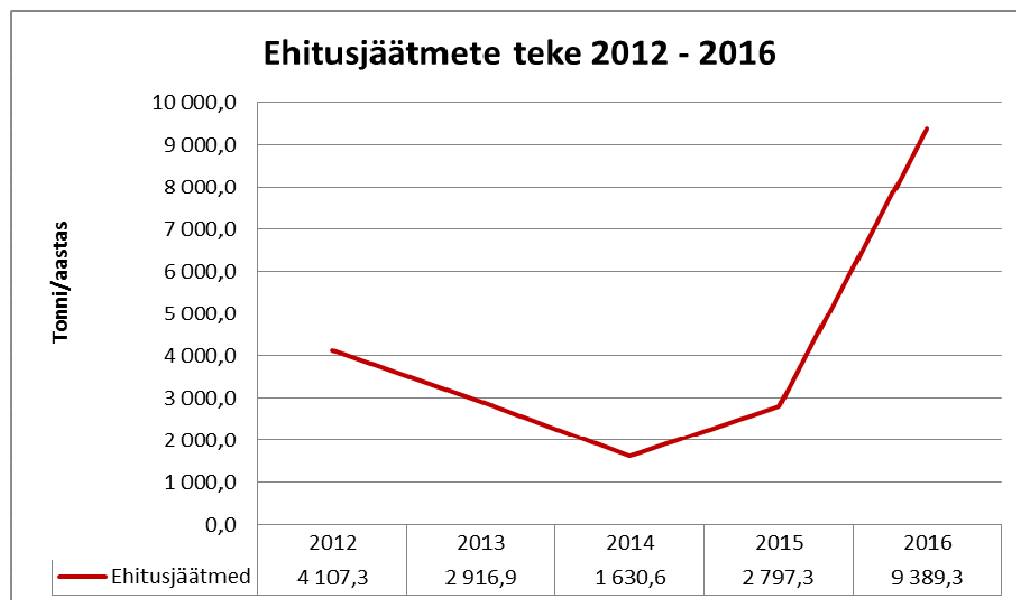
Graafik 3. Termilistes protsessides tekkinud jäätmed (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

2.1.1.2 Ehitus- ja lammutusjäätmed

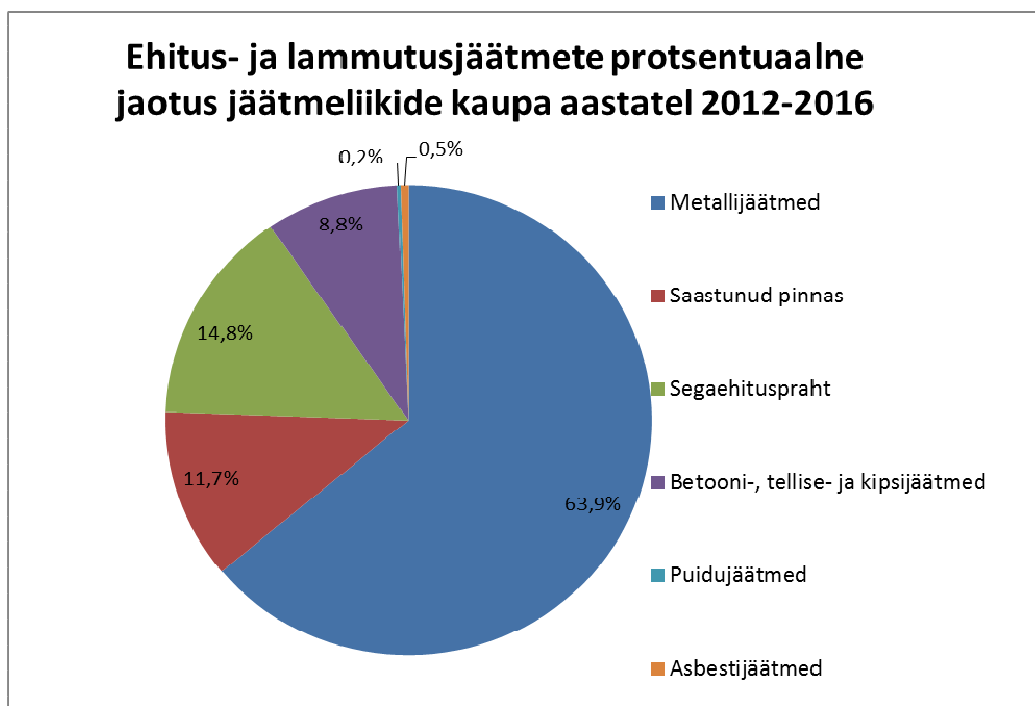
Ehitus- ja lammutusjäätmete teke aastatel 2012 kuni 2016 on nähtav graafikul 4.

Graafik 4. Ehitus- ja lammutusjäätmete teke aastatel 2012 kuni 2016 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

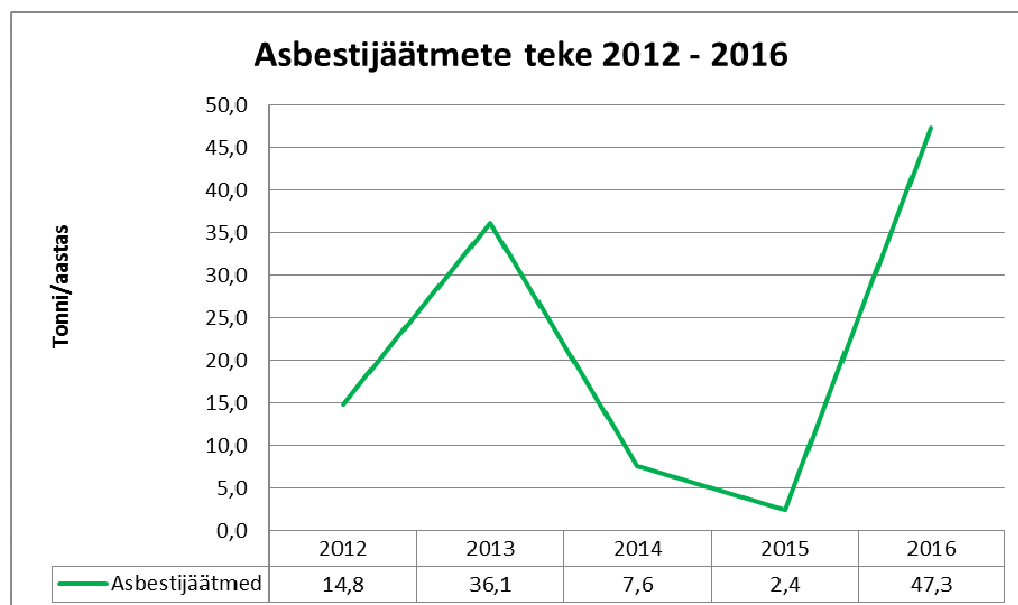
Enim tekkis ehitus-lammutusjäätmeid 2016 aastal – ca 9390 tonni, millest 70% moodustasid mustmetallijäätmeid. Enim sisaldasid 2012-2016 tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmed metallijäätmeid – ca 13 300 tonni ehk 64% ehitus-lammutusjäätmete kogutekkest. Segaehituspraht moodustas ca 15% (3092 tonni), saastunud pinnas ca 12% (2433 tonni) ja betooni-tellise-kipsijäätmed ca 9% (1843 tonni). Ehitus-lammutusjäätmete jagunemine jäätmeliikide vahel on toodud graafikul 5.

Graafik 5. Ehitus- ja lammutusjätmete jagunemine jäätmeliikide kaupa
(Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Asbestijäätmeid tekkis perioodil 2012-2016 ca 108 tonni (vt graafik 6).

Graafik 6. Asbestijäätmete teke 2012-2016 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

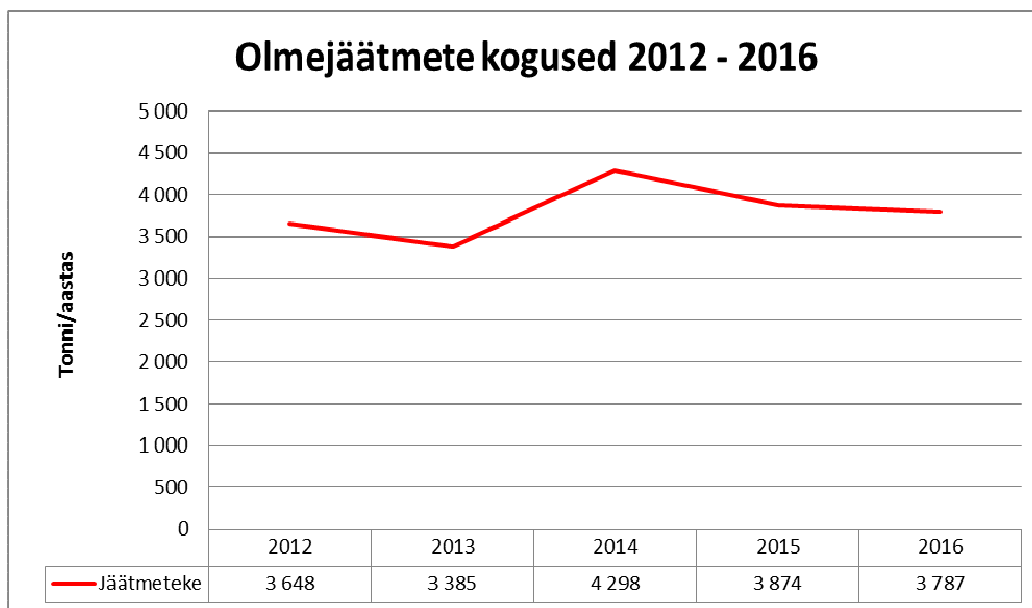

2.1.1.3 Olmejäätmed

Sillamäe olmejäätmete teke aastatel 2012 kuni 2016 on nähtav graafikul 7.

Keskmiselt tekkis perioodil 2012-2016 olmejäätmeid 3798 tonni aastas. Enim tekkis olmejäätmeid 2014 aastal – 4298 tonni.

Graafik 7. Olmejäätmete kogused 2012 kuni 2016 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Olmejäätmete teke elaniku kohta on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Olmejäätmete teke elaniku kohta (allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>).

	Aasta				
	2012	2013	2014	2015	2016
Olmejäätmete teke, tonni/aastas	3 648	3 385	4 298	3 874	3 787
Elanikke	14 632	14 376	14 122	13 964	13 686
Olmejäätmeid kg/aastas elaniku kohta	249	235	304	277	277

Keskmiselt tekkis perioodil 2012-2016 olmejäätmeid 269 kg elaniku kohta aastas. Olmejäätmete koostis aastatel 2012 kuni 2016 on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Olmejäätmete liigiline koostis (tonni, allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>).

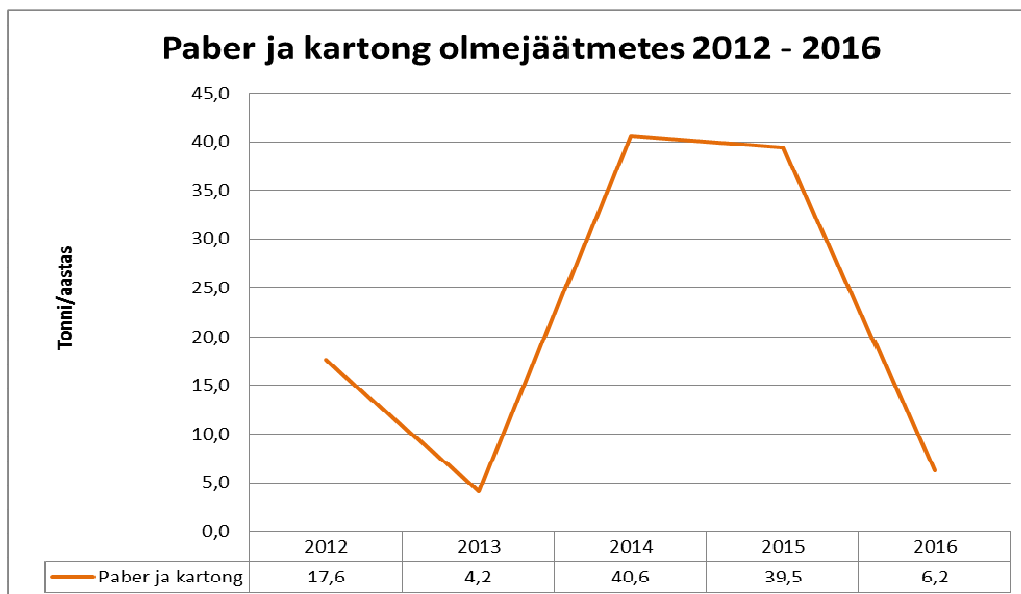
Olmejäätmete liik	Jäätmekogused, tonni					Kokku, tonni	%
	2012	2013	2014	2015	2016		
Prügi (segaolmejäätmed) ja kodumajapidamis-jäätmed	3 127,9	3 237,7	3 663,6	3 501,7	3 562,0	17 092,9	90,0%
Paber ja kartong	17,6	4,2	40,6	39,5	6,2	108,1	0,6%
Metallid	198,5	118,0	485,7	279,4	13,3	1 095,0	5,8%
Puidujäätmed	0,0	2,7	4,1	0,0	0,0	6,7	0,0%
Ohtlikud jäätmed	2,8	7,1	4,8	0,0	2,8	17,4	0,1%
Plastid	0,1	0,0	0,0	3,3	12,1	15,5	0,1%
Tänavapühkmed	52,3	0,0	0,0	0,0	0,0	52,3	0,3%
Aia- ja haljastusjäätmed (Loodusmineraali-jäätmed)	12,1	3,9	0,0	0,0	0,0	16,0	0,1%
Elektri- ja elektroonikaseadmed	7,6	11,5	11,9	10,6	9,1	50,7	0,3%
Suurjäätmed	228,79	0,0	87,0	39,2	181,1	536,0	2,8%
KOKKU	3 647,7	3 385,0	4 297,7	3 873,7	3 786,6	18 990,7	100,0%

Nagu tabelist 4 on näha moodustavad segaolmejäätmed ja kodumajapidamis-jäätmed 90% kogu olmejäätmete kogumassist. Metallijäätmed moodustavad 5,8%, suurjäätmed 2,8 %, paber- ja kartong 0,6%, tänavapühkmed 0,3% ja elektri-elektroonikaseadmed 0,3% olmejäätmete kogumassist.

2.1.1.3.1 Paber ja kartong

Paber- ja kartong moodustas 0,6% olmejäätmete kogumassist. Graafikul 8 on toodud omaavalitsuste paberi- ja kartongi kogused. Enim tekkis paberi- ja kartongijäätmeid 2014. ja 2015. aastal.

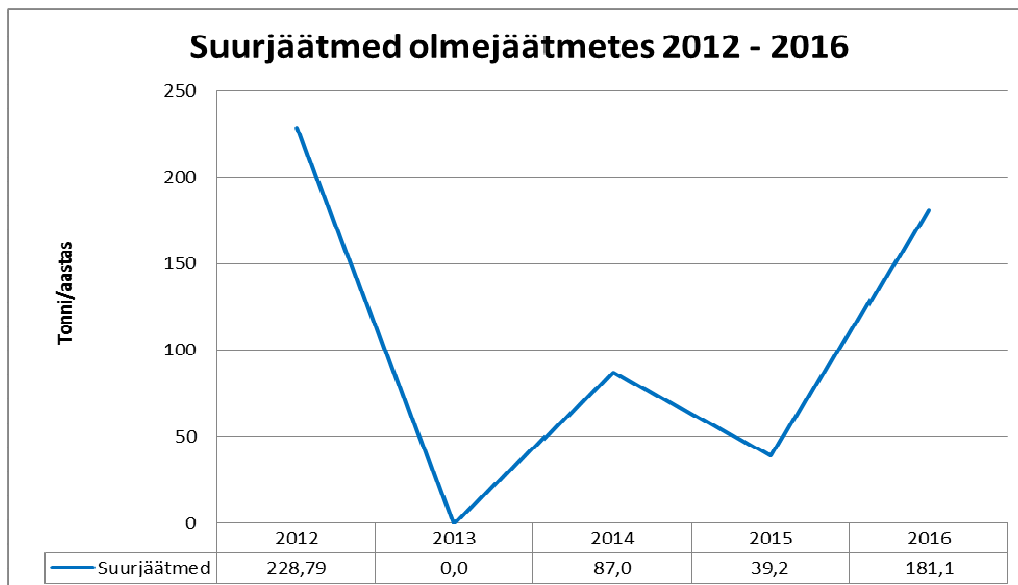
Graafik 8. Paberi ja kartongi sisaldus olmejäätmetes (tonni, Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

2.1.1.3.2 Suurjäätmed

Suurjäätmed moodustasid 2,8% olmejäätmete kogumassist. Graafikul 9 on toodud omavalitsuste suurjäätmete kogused.

Graafik 9. Suurjäätmete sisaldus olmejäätmetes (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

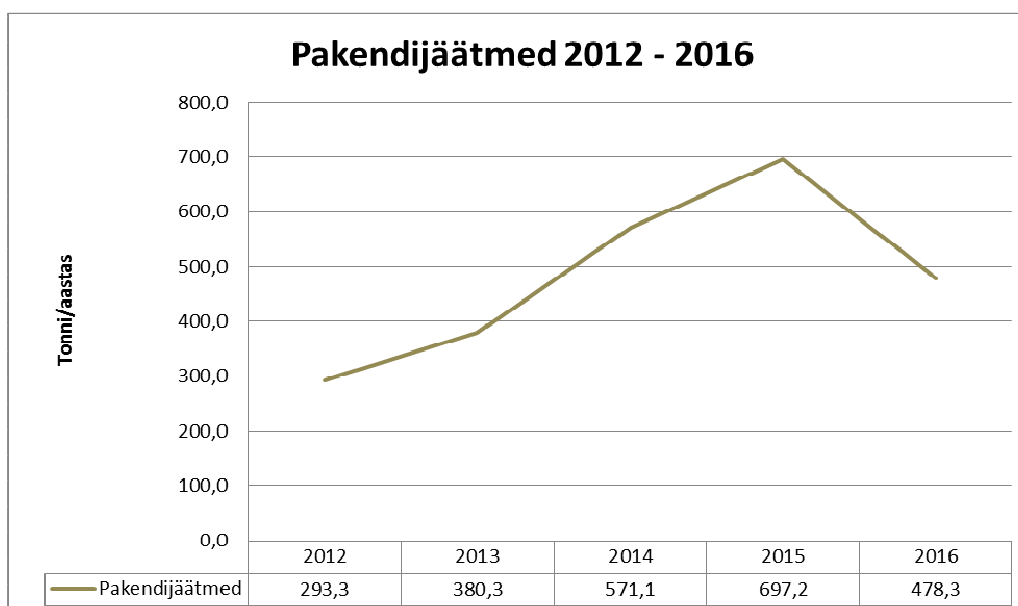
Suurim oli suurjäätmete teke 2012 aastal – ca 229 tonni.

2.1.1.4 Pakendijäätmed

Graafikul 10 on toodud Sillamäe pakendijäätmete teke. Pakendijäätmeh koguti keskmiselt 484 tonni/aastas.

Enim koguti pakendijäätmeh 2015 aastal – 697 tonni.

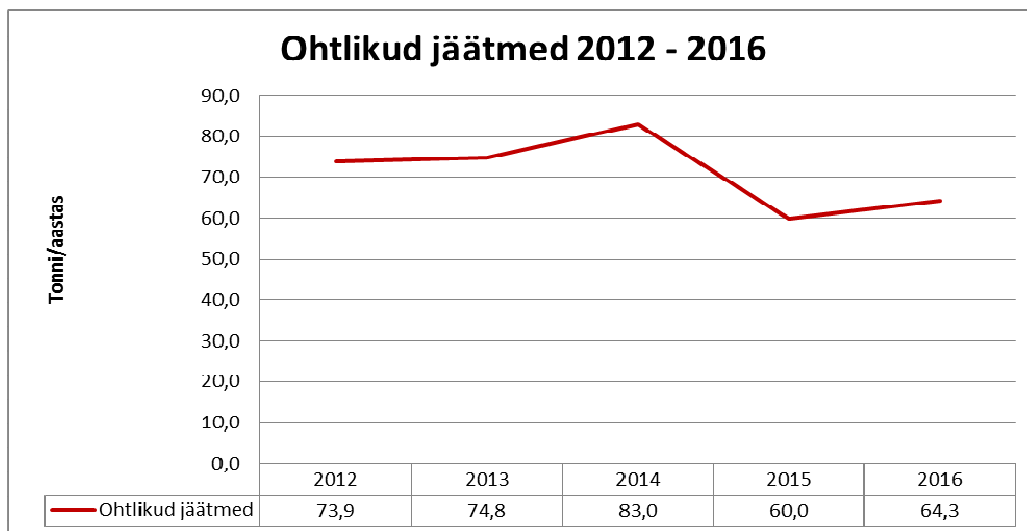
Graafik 10. Pakendijäätmeh teke aastatel 2012 kuni 2016 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

2.1.1.5 Ohtlikud jäätmed

Sillamäe ohtlike jäätmete teke on toodud graafikul 11. Graafikul ei kajastu asbesti sisaldavad jäätmed (vt punkt 2.3.1.2), veo- ja hoiumahutite õli sisaldavad jäätmed (16 07 08*), mida tekkis perioodil 2012-2016 ca 4200 tonni ning hapete valmistamisel tekkinud väävel- ja väävlishape (06 01 01*), mida tekkis perioodil 2012-2016 ca 10 600 tonni. Sillamäe keskmine ohtlike jäätmete teke ajavahemikul 2012-2016 oli 71,2 tonni/aastas.

Graafik 11. Ohtlike jäätmete teke omavalitsustes aastatel 2011 kuni 2015 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

2.1.1.6 Vanaõli

Tabelis 5 on toodud statistika kohane vanaõli (jäätmeliik 13) teke aastatel 2012-2016. Sillamäe keskmine vanaõli teke ajavahemikul 2012-2016 oli 19,2 tonni/aastas.

Tabel 5. Vanaõli teke aastatel 2011-2015 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

	Aasta					Keskmine, tonni
	2012	2013	2014	2015	2016	
Vanaõli	52,0	16,9	6,7	12,3	8,4	19,2

2.1.1.7 Metallijäätmed

Tabelis 6 on toodud Sillamäel 2012-2016 tekkinud metallijäätmed. Tabelis ei kajastu ehitus- ja lammutusjäätmetena klassifitseeritud metallijäätmed. Keskmine metallijäätmete teke ajavahemikul 2012-2016 oli ca 314 tonni/aastas.

Tabel 6. Metallijäätmete teke Sillamäel aastatel 2012 kuni 2016 (Allikas.: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

	Aasta				
	2012	2013	2014	2015	2016
Metallide töötlemisel tekkinud jäätmed (12 01 01, 12 01 02, 12 01 03)	28,2	69,0	66,6	60,4	110,4
Romusõidukite lammutamisel tekkinud metallijäätmed (16 01 17, 16 01 18)	29,8	9,7	40,8	36,9	20,7
Olmejäätmetes sisaldunud metallijäätmed (20 01 40)	198,5	118,0	485,7	279,4	13,3
KOKKU	256,4	196,8	593,1	376,7	144,4

2.2 Olmejäätmete kogumissüsteemi kirjeldus

Sillamäe linna haldusterritoorium on üks korraldatud jäätmeveo piirkond vastavalt Sillamäe Linna jäätmevaldajate registrile. Korraldatud jäätmeveo piirkonna piiriks on Sillamäe linna haldusterritooriumi piir, mis on kantud maakatastrikaardile ja tähistatud nimetahvlitega riigiteedel ning linnatänavate ääres.

Korraldatud jäätmevedu hõlmab järgmiste jäätmete vedu: prügi (segaolmejäätmed), suurjäätmed, paberi- ja kartongijäätmed ning kodumajapidamises tekkinud ehitus ja lammutussegapraht. Korraldatud jäätmevedu ei hõlma köögi ja sööklajäätmeid ja haljastusjäätmeid.

Vastavalt jäätmeseadusele loetakse jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitunuks alates hetkest kui korraldatud jäätmevedu on rakendatud. Ettevõtted tasuvad jäätmete veo eest tonni hinna alusel ja elanikkond tasub inimese arvu põhjal Sillamäel on jäätmeveoteenustasu arvestamise aluseks elanike arv, tasu makstakse elaniku kohta olenemata sellest, kui palju elanik jäätmeid tekitab.

Olemasolevat kogumissüsteemi iseloomustab see, et tootmiskinnistutelt, kaubandustest ja ettevõtetest kogutakse jäätmeid konteinerpargiga, aiandusühistutes kogutakse jäätmeid konteinerpargiga nn kokkukandekohas ja kortermajade rajoonis kogutakse jäätmeid pakendatult kilekottidega, mida hoiustatakse elukondlikes ruumides ja igapäevaselt päevas kaks korda on võimalik neid üle anda liikuvasse prügiveokisse. Lisaks sellele on veel kortermajade juures kokkukandekohad (mõnedes neist on olemas metallist konteiner aga mitte kõigis), kuhu on lubatud tuua ehitusjäätmeid ja lammutussegaprahti. Tegelikult sinna lisaks suurjäätmeid, mis tekivad kodumajapidamises.

Elanikke on teavitatud jäätmeveo toimumise aegadest ja peatuskohtadest linna kodulehel ning paberkandjal jagatud juhendmaterjaliga „Sillamäe jäätmehoolduse juhised“. Graafikutest selgub, et liigiti kogumine ja jäätmete äravedu tekkekohal ei ole tagatud. Veebilehel on kirjas, et kokku on kolm prügiauto marsruuti ja üksnes segaolmejäätmetele. Vedu toimub hommikul alates kell 6.00 kuni 10.10 ja õhtul alates 17.00 kuni 21.30. Ühel marsruudil on ca 30 peatuskohta ja igas peatuskohas seisaeg 1-3 minutit. Graafikutes on ka linna asutused kuid ka nendes graafikutes ei ole eraldi ringi liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks.

Sillamäel osutab jäätmeveo teenust vastavalt jäätmeveolepingule OÜ Ekovir. Leping jõustus 27. detsembril 2011.a ja kehtib kuni järgmise jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseni teenuste kontsessiooni korras.

Olemas on Sillamäe linna jäätmevaldajate registri pidamise kord. 2015. a Riigikontrolli poolt läbi viidud kontroll näitas, et Jäätmevaldajate registri (JVR) kirjeldamata osakaal oli 44,6%. Kasutuses, JVR kirjeldamata kat.üksuste osakaal oli 23,8%.

2.2.1 Jäätmete üleandmise kohad

Tabelis 7 on toodud ülevaade jäätmeliikide kohta, mida saab Sillamäel või Sillamäe lähiumbruses üle anda liigiti.

Tabel 7. Jäätmeliigid, mida saab üle anda liigiti

Jäätmeliik	Kogumisüsteem	Vastutaja/koostööpartner	Kirjeldus
Olmejäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Linnavalitsus	Ekovir OÜ
Pakendijäätmed	Avalik konteinerpark	Eesti Pakendiringlus AS, Ragn-Sells AS, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon	Kogumiskohad linnas, nimekiri toodud www.kuhuviaa.ee
Paber ja kartongjäätmed	Avalik konteinerpark	Eesti Pakendiringlus AS, Ragn-Sells AS, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon	Kogumiskohad linnas, nimekiri toodud www.kuhuviaa.ee
Elektri- ja elektroonikaromud	Tallinna mnt 9b asuvas kogumiskonteineris		
Ohtlikud jäätmed	Tallinna mnt 9b asuvas kogumiskonteineris	Jäätmete käitlemise leping on sõlmitud Aktsiaseltsiga Epler & Lorenz	
Pandipakendid	Automaadid on kauplustes - Maxima, Rimi ja Konsum.	Kauplus/Eesti Pandipakend	
Aia- ja haljastusjäätmed	L.Tolstoi tn 22a asuval platsil	Linnavalitsus/ AS Meke Sillamäe	
Vanametall	Sillamäe lähedal Oksila OÜ vastuvõtupunktis Tsentraali kinnistul, Sõrke külas ning teistes vastuvõtupunktides Jõhvis ja Narvas.	Oksila OÜ	
Autorehvid	Sillamäel rehvitöökojas aadressil Tallinna mnt 3f.		
Romusõidukid	Sillamäe lähedal Oksila OÜ vastuvõtupunktis Tsentraali kinnistul, Sõrke külas	Oksila OÜ	
Ehitus- ja lammutusjäätmed	Uikala Prügila AS-is ja Sillamäe jäätmemajas L.Tolstoi tänaval	Linnavalitsus/ AS Meke Sillamäe/ Uikala Prügila AS	

	(väiksemaid ehitus- lammutus- segajäätmete koguseid).		
Asbestijäätmed	Uikala Prügila AS-is	Uikala Prügila AS	
Suurjäätmed	Sillamäe jäätmemajas L.Tolstoi tänaval	Linnavalitsus/ AS Meke Sillamäe	
Riided, nõud, hobivahendid, raamatud, mänguasjad	Narva Uuskasutuskeskuses Tallinna mnt 51/53	Narva Uuskasutuskeskus	

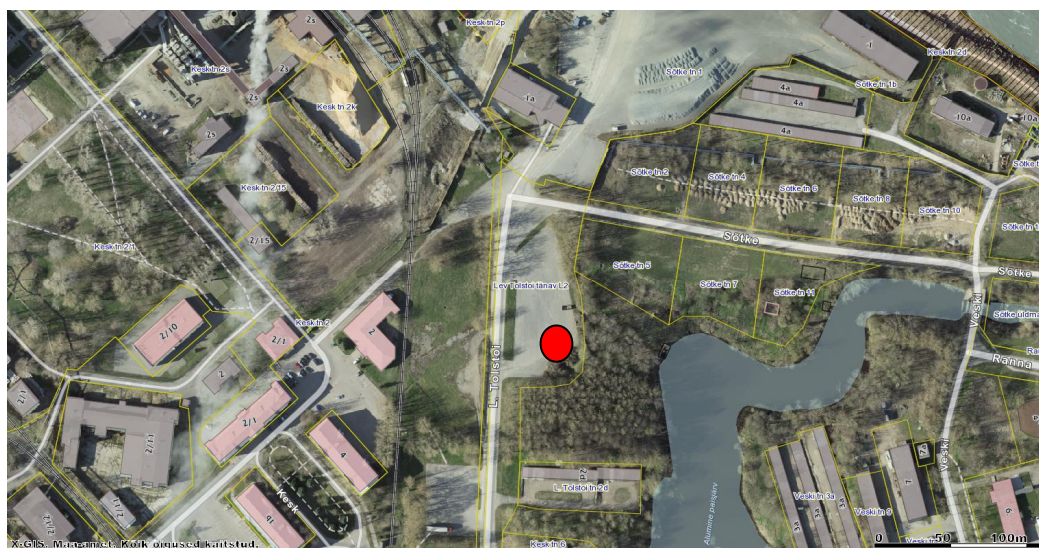
2.2.2 Sillamäe jäätmemaja (kokkukandekoht)

Sillamäe jäätmemaja asub L.Tolstoi ja Sõtke tänava nurgal paiknevas parklas (vt joonis 4). Jäätmemaja on sisuliselt üks jäätmete kokkukandekohtadest, kuhu on lubatud jäätmeid tuua kõigil jäätmetekitajatel. Jäätmemaja on varustatud multilift konteineritega ja tavakonteineritega. Jäätmemaja on avatud iga päev kell 10:00 – 18:00. Jäätmemaja konteinerite tühjendamisega tegeleb OÜ Ekovir vastavalt jäätmeveolepingule. Jäätmemaja igapäevase korrashoiuga tegeleb Aktsiaselts Meke Sillamäe.

Jäätmemaja võtab vastu linnaelanikelt:

- Puhast vee ning toidu metall- ja plastpakendit;
- Puhast vee ning toidu klaaspakendit ja tetra pakendit;
- Puhast paberit ja kartongi;
- Ehitusjäätmeid üldmahu kuni 100 liitrit;
- Suurjäätmeid, puitu, plastikut, mööblit.
- Olmejäätmeid kottides.

Jäätmemaja ei võta vastu vana eterniiti ja klaasi (seda tuleb üle anda linnas jäätmeveoga tegutsevale firmale või viia välja iseseisvalt Uikala prügilasse).

Joonis 4. Jäätmemaja asukoht (tähistatud punase ringiga)

2.3 Jäätmenõustamine ja –teavitus

Infot jäätmehoolduse õigusaktide, olmejäätmete kogumisgraafiku, kohtsortimise ja konteinerite asukohtade kohta saab linna kodulehelt. Kodulehel on ära toodud ka jäätmemajanduse eest vastutavate ametnike kontaktid. Lisaks on paberkanjal levitatud infovoldikut „Sillamäe jäätmehoolduse juhised“, kus olmejäätmete kogumisgraafikud, kohtsortimise konteinerite asukohad ja info erinevate jäätmeliikide käitlusvõimaluste kohta on ära toodud.

Omavalitsuse elanikele on suureks abiks veebilehekülg www.kuhuviia.ee, mis näitab, kus asuvad pakendikonteinerid, taaraautomaadid jms. Samalt veebileheküljelt saab infot ka jäätmete sorteerimise kohta.

Keskkonnaministeerium on loonud kodulehe www.lõke.ee, kuhu on koondatud info, miks ei tohi jäätmeid lõkkes põletada ning kuhu tuleks jäätmed viia, et olla veendunud nende keskkonnasäästlikkus käitlemises.

2.4 Jäätmehoolduse korraldus linnas (õigusaktid)

Jäätmehoolduse korraldus linnas on reguleeritud järgmiste õigusaktidega:

- Sillamäe Linnavolikogu 28. veebruari 2006.a määrusega nr 13-m „Sillamäe linna jäätmehoolduseeskiri“;
- Sillamäe Linnavolikogu 1. novembri 2011.a määrusega nr 64 „Jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, veopiirkond, vedamise sagedus, aeg ja tingimused ning jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord“;
- Sillamäe linna jäätmevaldajate registri pidamise kord, kinnitatud Sillamäe Linnavolikogu 29.märtsi 2005. a määrusega nr 32/81-m „Sillamäe linna jäätmevaldajate registri asutamine“.

Linnavalitsuse poolt anti 2011.a välja „Sillamäe jäätmehoolduse juhised“, milles on ära toodud väljavõtted jäätmehoolduseeskirjast, korraldatud olmejäätmeveo kogumise graafikud ja juhised taaskasutatavate jäätmete äraandmiseks või käitlemiseks.

Korraldatud jäätmeveo korraldab Sillamäe linnavalitsus. Vastavalt jäätmehoolduseeskirjadele on korraldatud jäätmeveoga liitumine kohustuslik kõikidele olmejäätmete valdajatele Sillamäe linna haldusterritooriumi piires. Linnavalitsus võib erandkorras teatud tähtjaks jäätmevaldaja lugeda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks tema põhjendatud avalduse alusel, kui ta korraldab jäätmekäitluse ise. Korraldatud jäätmeveo teenust osutab kuni järgmise hankeni OÜ Ekovir.

Sillamäe Linnavalitsus on sõlminud finantseerimislepingu Aktsiaselts Meke Sillamäe linna territooriumil asuvate pakendikonteinerite paiknemiskohtade juurdesõiduteede regulaarseteks korrashoiu töödeks ja jäätmemaja igapäevasteks korrashoiutöödeks.

2.5 Jäätmehoolduse rahastamine

On vajalik, et omavalitsusüksus kulutaks eelarvelist raha jäätmehooldusele, s.o. valdkonna arendamisele, juhtimisele, saavutatud taseme hoidmisele, elanikkonnale-, ettevõtlus- ja sotsiaal-kultuurilises sfääris tegutsejatele suunatud teavituste ning ürituste korraldamisele või omavalitsuste vahelise jäätmehoolduse koostöö tagamisele. Jäätmehoolduse rahastamiseks kasutatavad vahendid tekivad omavalitsuse eelarvest ja riigi poolt alates 2017. eraldatud toetustest ja tasudest.

Kuni 2017. aastani toimus jäätmehoolduse rahastamine olmejäätmete ladestamisel makstud saastetasust. Põhjusel, et tänapäeva Eestis on olmejäätmete ladestamine seoses IRU masspõletustehase avamisega 2013. aastal oluliselt langenud (isegi kuni alla 7% tekkinud segaolmejäätmetest) vähenes drastiliselt ka saastetasu suurus.

Alates 2017. aastast on riigi eelarves seoses saastetasu laekumise äralangemisega nähtud ette kohalikele omavalitsustele riiklik toetus jäätmemajanduse arendamiseks. Riiklikku toetust jaotatakse vastavalt kohalikus omavalitsuses registreeritud majapidamiste arvule (aastal 2017 on toetus ligi 2,9 eurot aadressiobjekti kohta). Toetus on sihtotstarbeline ehk seda saab kasutada ainult jäätmehoolduse arendamiseks: jäätmealane nõustamine, jäätmealase teabe levitamine, järelevalve ning jäätmekäitlustegevus, millega tõstetakse jäätmehoolduse taset.

Riiklikku toetust said esimesel aastal st 2017.a ilma tingimusteta kõik omavalitsused. Sillamäe linnale eraldati 2017 aastal jäätmehoolduse toetust ca 25 000 eurot. Alates 2018. aastast peab toetuse saamiseks olema täidetud neli tingimust: kohaliku omavalitsuse territooriumil peab töötama jäätmejaam või on elanikele tagatud jäätmejaama teenuse kasutamine teises omavalitsuses, peab toimuma korraldatud jäätmevedu, on olemas kehtiv jäätmekava ja jäätmehoolduseeskiri ning on asutatud jäätmevaldajate register.

AS-ga Meke Sillamäe sõlmitud pakendikonteinerite juurdesõiduteede ja jäätmemaja igapäevaste korrashoiutööde teostamise lepingu maksumus oli 13 855,73 eurot/aastas. Leping kehtis kuni 31.detsembrini 2017.a.

AS-ga Epler & Lorenz on sõlmitud töövõtulepingu maksumusega 20 717,40 eurot/aastas (sh käibemaks) ohtlike jäätmete kogumise ja äraveo teenuse osutamiseks. Leping kehtis kuni 31. märtsini 2018.a.

Sillamäe prügila sulgemisjärgse keskkonnaseire teostamiseks kulus perioodil 2016-2017 kokku 7137,80 eurot. Seiret teostas OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus.

Jäätmeseadus sätestab põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohtade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järeelhoolduskulud ning jäätmete veokulud. Keskkonnapolitika põhimõte "saastaja maksab" ja "tootja vastutus" tähendab sisuliselt seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbija.

2.6 Kehtiva jäätmekava täitmise ülevaade

Sillamäe linna seni kehtinud jäätmekava koostas AS Tallmac (Sillamäe Linnavolikogu 31.05.2005. määrus nr 34/83-m, jõustus 06.01.2005). Jäätmekavas püstitatud eesmärkide täitmiseks planeeritud meetmete elluviimise ülevaade on antud tabelis 8.

Tabel 8. Jäätmehoolduse probleemid piirkonnas.

Eesmärgid	Meetmed	Meetmete elluviimise hinnang
Tõepärase informatsiooni saamine jäätmekoguste kohta: - Sillamäel tekkivate jäätmete, jäätmete koostise, jäätmevoogude liikumise ja jäätmete käitlemise kohta ülevaate saamine; - Korduv- ja taaskasutamisele ning ladestamisele suunatud jäätmetest ülevaate saamine.	1. Jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamine; 2. Korraldatud jäätmeveo aruannete esitamine jäätmevedajate poolt ja korraldatud jäätmeveoga mitteliitunud poolt; 3. Jäätmetekke uuringute läbiviimine; 4. Küsitluste läbiviimine.	1. Register on olemas, kuid ei tööta. 2. Jäätmevedaja esitab aruandeid. 3. Uuringuid läbi viidud ei ole. 4. Küsitlus jäätmete kogumissüsteemiga rahulolu kohta on läbi viidud.
Jäätmete tekke vältimine, koguste vähendamine: - Stabiliseerida olmejäätmete ja teiste samalaadsete jäätmete teke linnas inimese kohta aastaks 2008-2009; - Ehitusjäätmete tekke vähendamiseks suurendada korduvkasutatavate materjalide kasutamist ning vähendada materjalide raiskamist (näit. asjatut vigastamist) ehitustöödel; - Tagada korduskasutus-pakendi ringlusse tagasivõtt 90 % ulatuses 5 aasta jooksul; - Elanikkonnapoolne jäätmekäitlusprobleemide mõistmine ja maksimaalne jäätmekäitluses osalemine, s.h. õigete jäätmekäitlustoimingute juurutamine elanike hulgas.	1. Jäätmete kordus- ja taaskasutusse suunamine; 2. Jäätmetekke vähendamisele aitab kaasa ka see, kui kõike seda, mis tarbimises üle jääb, ei kohelda jäätmetena, näit. tagatisrahaga korduvkasutuspakend; 3. Elanike üldise keskkonna-teadlikkuse tõstmine, s.h. jäätmekäitlusala teavitustöö – elanike informeerimine: - meedias ja avalikes kohtades – info (k.a. infovoldikud, plakatid) ajalehtedes, Internetis, kauplustes, raamatukogudes, koolides jm. - teavitustöö infopäevade, jäätmekäitlus- ja heakorrakampaaniate toimumise ajal (infopäevad on soovitatav korraldada kindlasti korraldatud jäätmeveo tutvustamiseks); - selgitus- ja kasvatustöö korraldamine lasteaedades ja koolides – mängud, võistlused; - säästvate tarbimisharjumuste propageerimine (näiteks säästupere liikumine); 4. Soodustamaks üleminekut säästvamale tehnoloogiale, korraldada linna ettevõtetes iga-aastased nn. säästliku või keskkonnasõbraliku ettevõtte valimised.	1. Toimib koostöö tootjavastutus-organisatsioonidega pandi- ja segapakendite kogumisel. 2. Osaliselt toimib 3. Elanikkonna informeerimiseks on linnavalitsuse poolt koostatud juhised „Sillamäe jäätmehoolduse juhised“, mida jagatakse elanikele ja ettevõtetele. Lisaks toimub informeerimine linna kodulehe kaudu. 4. Ei ole rakendatud

Jäätmete ohtlikkuse vähendamine: • Vältida ohtlike jäätmete sattumist keskkonda ja ladestamist prügilatesse; • Ohtlike jäätmete laialdaste üleandmisvõimaluste tagamine linna elanikele; • Ettevõtetes ohtlike jäätmete nõuetekohane käitlus.	1. Ohtlike jäätmete kogumissüsteemi täiustamine – kogumispunktide jätkuv tegevus + ohtlike jäätmete vastuvõtt elanikelt võiks toimuda ka bensiinjaamades, s.h. probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumine koostöös tootjatega; 2. Perioodiliselt teostada nn. kogumisreide linna elanikelt ohtlike jäätmete kokkukorjamiseks; 3. Tagamaks ohutu ettevõttesisene ohtlike jäätmete kogumine, on otstarbekas ettevõtetelt nõuda ettevõttesiseste ohtlike jäätmete kogumispunktide rajamist; 4. Kohalik omavalitsus võib nõuda oma haldusterritooriumil asuvatelt ettevõtetelt jäätmekäitluselase ülevaate saamiseks ja planeerimiseks jäätmekava koostamist; 5. Tervishoiuasutustes tuleb rakendada jäätmete liigiti kogumist; 6. Sillamäe sadama valmimisel tuleb sinna kavandada nõuetekohane jäätmete, s.h. pilsivee vastuvõtukoht.	1. Linnas tegutseb üks ohtlike jäätmete kogumispunkt. 2. Kogumisreide ei toimu. 3. Seni pole nõutud. 4. Pole nõutud jäätmekavade koostamist. 5. Tervishoiuasutustes toimib ohtlike jäätmete lahuskogumine. 6. Pilsivee vastuvõtukoht on rajatud.
Jäätmete taaskasutamine: • Taaskasutada olmejäätmetest 30 % aastaks 2009; • Jäätmete tekkekohas sorteerimise (ja töötlemise) tõhustamine, eraldades biolagunevad jäätmel ülejäänud jäätmetest; • Taaskasutatavate jäätmete kogumise korraldamise tõhustamine ning vajadusel ümbertöötlemisele suunamine; • Tagada pakendijäätmete taaskasutamine 50 % ulatuses aastaks pakendijäätmete kogumassist; • Vähendada segaolme-jäätmetega ladestatavate paberijäätmete kogust 50 % võrra ja taaskasutada tekkivatest vanapaberi- ja papijäätmetest 50 % aastaks 2009; • Tõhustada vanapaberi ja papi eraldikogumist kodumajapidamistes, asutustes ja ettevõtetes; • Eramutes tekkinud biolagunevate jäätmete kompostimine kohapeal 80 % ulatuses ning korterelamutes biolagunevate jäätmete eraldi kogumine 60 % ulatuses aastaks 2009; • Linnas tekkivate haljastus- ja kalmistujäätmete kompostimine vähemalt 70	1. Jäätmete liigiti üleandmiseks võimaluste täiustamine – konteinerid, kogumispunktid, s.h. jäätmejaama rajamine; 2. Linna korterelamute juurde või korterelamute gruppide peale rajada pilootprojektina jäätmejaama; 3. Rajada linna jäätmejaam – linna ühtne kogumispunkt erinevatele jäätmeliikidele; 4. Vanapaberi eraldi kogumise juurutamine linna jäätmevaldajalt – ettevõtetelt ja asutustelt, kus tekib vanapaberit rohkem kui 50 kg nädalas, nõuab eraldiseisvate vanapaberi ja kartongi kogumiskonteinerite paigaldamist ja vanapaberi eraldi kogumist; 5. Kõikide biolagunevate jäätmeliikide (aia- ja köögijäätmed) kompostimine eramute koduaias koos komposti kasutamisega kohapeal; 6. Aia- ja pargijäätmete kogumine nii linna avalikelt haljasaladelt, parkidest ja kalmistutelt kui ka elanikelt ja nende kompostimine (linna) kompostimisväljaku(te)l ning komposti kasutamise korraldamine; 7. Reoveesette kompostimine koos aia- ja haljastusjäätmete ning puidujäätmetega; 8. Teiste biolagunevate jäätmete (köögijäätmete) eraldikogumise juurutamine korterelamutest –	1. Segapakendite ja paberikonteinerid paigaldatud. 2. Jäätmejaama on rajatud. 3. Jäätmejaama ehitusprojekt on koostatud, kuid jäätmejaama rajatud ei ole. 4. Jäätmehooldus-eeskirjas on nõue, et mittealamumaa sihtotstarbega kinnistutel tuleb koguda, kui vanapaberit ja pappi, immutamata puitu ning kompostitavaid biolagunevaid jäätmeid tekib kinnistul eraldivõetuna üle 50 kg nädalas. 5. Toimib osaliselt, vajab veel propageerimist. 6. Kompostväljakut rajatud ei ole. 7. Reoveesette kompostimist koos haljastusjäätmetega ei toimu. 8. Biolagunevaid köögijäätmeid korterelamute juurest eraldi ei koguta. 9. Linnavalitsuse poolt on koostatud juhised „Sillamäe jäätmehoolduse juhised“, mida jagatakse elanikele ja ettevõtetele.

% ulatuses aastaks 2009; • Vähendada prügilasse ladestavate biolagunevate jäätmete osakaalu 45 massiprotsendini ladestavate jäätmete kogumassist; • Võtta kasutusele põllumajanduses, rekultiveerimisel või haljastustöödel vähemalt 50 % reoveesetest aastaks 2006; • Hiljemalt 31. detsembriks 2006 saavutada aastane keskmine liigiti kogumise tase vähemalt 4 kg elektri-elektroonikajäätmeid inimese kohta; • Hiljemalt 31. detsembriks 2008 taaskasutada elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete massist vähemalt 70 – 80 %.	vähemalt 8 korteriga elamutes tuleb biolagunevad jäätmed koguda eraldi mahutisse; 9. Elanikkonna ja ettevõtjate seas ulatusliku teavitustöö läbiviimine jäätmete sorteerimise vajalikkusest/kasulikkusest.	
Pakendite ja pakendijäätmete taaskasutamine: • Pakendi ja pakendijäätmete tekkekohas eraldamine ja nende kogumise korraldamine (alates 01.05.2005); • Pakendi ja pakendijäätmete tagastussüsteemide (kogumisviiside, taaskasutuse korralduse) välja arendamine ja täiendamine (alates 2005); • Pakendijäätmete taaskasutamise osakaaluks saavutada 50 % tekkivate pakendijäätmete kogumassist; pakendijäätmete ringlusse võtuna vähemalt 25 % ja igast pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt 15 % aastas.	1. Pakendijäätmete eraldikogumise põhimõtete määratlemine ja tutvustamine; 2. Koostöös pakendi-organisatsiooniga pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemi rakendamine; Tagatisrahaga koormatud pakendi kogumissüsteemi väljaarendamine müügikohtades või nende vahetus läheduses; Pakendi ja pakendijäätmete üleandmisvõimaluste välja arendamine (siduda ka planeeritava jäätmejaamaga), s.h. uutel elamualadel.	1. Sillamäe linna jäätmehooldus-eeskirjas on pakendijäätmete kogumine kirjeldatud. 2. Segapakendi-jäätmete kogumiseks on 55 konteinerit linna paigaldatud (allikas: kuhuvii.ee).
Ehitusjäätmete taaskasutamine: • Ehitus- ja lammutusjäätmete tekke minimeerimine ja maksimaalne liigitikogumine; • Ehitusjäätmete ohtlikkuse vähendamine ja ohtlike ehitusjäätmete eraldikogumine; • Ehitusjäätmete taaskasutamine vähemalt 70 % ulatuses aastaks 2009.	1. Ehitusjäätmete käitlemise korra kehtestamine jäätmekäitluseeskirja lisana; 2. Ehitusjäätmete tekke vähendamiseks suurendada korduvkasutatavate materjalide kasutamist ning vähendada materjalide raiskamist ehitustöödel; 3. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise kava nõudmine ehituslubade taotluste koosseisus; 4. Ehitus- ja lammutusjäätmete tekke kontrolli alla saamiseks siduda ehituslubade väljastamine jäätmearuandluse kohustusega, kui ehituse käigus tekib teatud kogus ehitusprahti, ja mille nõue sätestatakse jäätmehooldus-eeskirjas; samuti ehituslubadesse sisse kirjutada ehitusjäätmete käitlemise tingimused;	1. Jäätmehooldus-eeskiri sisaldab ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise tingimusi. 2. Taaskasutamise soovitus sisaldub jäätmehoolduseeskirjas. 3. Nõue on jäätmehoolduseeskirjas. 4. Jäätmehooldus-eeskirjas: Kui ehitamise käigus tekib lõikes 1 nimetatud jäätmeid üle 10 m³, tuleb nende käitlemine kooskõlastada linnavalitsuse pädeva ametnikuga ning ehitusprojektile peab olema lisatud jäätmekäitluskava. 5. Jäätmemajas kogutud väikesemahulised ehitus-lammutusjäätmed

	5. Ehitus- ja lammutusjäätmete suunamine püsijäätmete ladestuspaika.	taaskasutatakse Uikala prügilas.
Korraldatud olmejäätmete vedu: - Kõikide jäätmevaldajate liitmine korraldatud jäätmeveoga, s.h suvila- ja aianduskruntide omanikud; - Kõikide jäätmevaldajate üle kontrolli kehtestamine; - Tuua jäätmekäitlussüsteemi maksimaalne kogus tekitatud jäätmeid ja minimiseerida jäätmete ebaseaduslikku käitlemist; - Kindlustada võimalikult suur jäätmete taaskasutuse määr.	1. Korraldatud jäätmeveo dokumentatsiooni koostamine ja volikogu poolt vastuvõtmine; 2. Jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine; 3. Jäätmevaldajate registri asutamine ning registri pidamise korra kehtestamine; 4. Jäätmeveo eri- või ainuõiguse andmiseks avaliku konkursi korraldamine; 5. Elanikkonna seas ulatuslikum teavitustöö läbiviimine jäätmete kogumise ja veo uue korra kohta, eesmärgiga anda ülevaade tekkivatest muudatustest jäätmekäitluses ja selle vajalikkusest; 6. Korraldatud olmejäätmeveo rakendamine, s.h. lepingute sõlmimine, konteinerite paigaldamine; 7. Korraldatud olmejäätmete kogumisvõrgustiku toimimine, s.h. veomarsruutide optimeerimine.	1. Teostatud. 2. Teostatud. 3. Register on olemas, kuid ei tööta. 4. Konkurss korraldati 2011. aastal. 5. Teostatud. 6. Toimib ilma konteineriteta kogumissüsteem. 7. Toimib osaliselt – aiandusühistutes olmejäätmeveosüsteem toimib kokkukandekohtadest
Muud eesmärgid: - Ebaseaduslikult jäätmete keskkonda viimise ärahoidmine; - Kontroll tekkivate jäätmevoogude üle.	1. Jäätmetekitajate maksimaalne haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi, sest kui elanikud on jäätmeveoga liitunud, ei teki põhjust jäätmete keskkonda viskamiseks; 2. Elanikele võimaldada jäätmete laialdast liigiti vastuvõttu, s.h. kodumajapidamises tekkivad suuremahulised jäätmed, ning nende võimaluste teavitamine; 3. Järelevalve tugevdamine linna poolt ebaseaduslike jäätmete mahapaneku kohtades, s.h. tööstusettevõtete territooriumil; 4. Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine.	1. Toimib osaliselt – aiandusühistutes olmejäätmeveosüsteem toimib kokkukandekohtadest. 2. Olemasolevas jäätmemajas toimub suuremahuliste jäätmete, paberi- ja kartongijäätmete ning väikesemahuliste ehitusjäätmete vastuvõtt. 3. Pole ellu viidud. 4. Linnavalitsuse poolt on koostatud juhised „Sillamäe jäätmehoolduse juhised“, mida jagatakse elanikele ja ettevõtetele.

2.7

Jäätmehoolduse probleemid

Omavalitsuse ametnike küsitlemise teel leiti ja loetleti 2017 aasta seisuga kohaliku jäätmehoolduse ja –käitluse probleemid. Probleemid koos kirjeldusega on välja toodud tabelis 9. Nende mõju vähendamisele ja olukorra parendamisele on suunatud jäätmekava ettepanekud.

Tabel 9. Jäätmehoolduse probleemid piirkonnas.

Probleemid	Probleemi kirjeldus
Segaolmejäätmete kogumissüsteem	Konteineriteta segaolmejäätmete kogumissüsteem linnas töötab ebaefektiivselt. Paljudele elanikele ei sobi kogumisauto graafiku kohastel kellaaegadel jäätmete äraandmine. Asutustest jäätmete kogumise aeg on ebasobiv – lasteaiad ja koolid annavad jäätmeid üle kella 8 paiku, just siis, kui töötajad tööle tulevad ja vanemad lapsed toovad. Olemasolevad veoringid ei taga liigiti kogumist.
Jäätmekäitlus aiandusühistuses	Aiandusühistutel puudub kinnistupõhine jäätmete kogumissüsteem. Jäätmeid kogutakse aiandusühistu värava juures olevatesse konteineritesse (kokkukandepunkt).
Prahistamine ja illegaalne jäätmekäitlus	Olmejäätmete ladestamine selleks mitte ettenähtud kohtadesse. Põhjustab visuaalset häiringut ja tekitab linnale täiendavaid kulutusi.
Liigiti kogutud jäätmete äraandmise piiratud võimalused	Suurjäätmeid ja ehitus-lammutusjäätmete väiksemaid koguseid on võimalik ära anda ainult Sillamäe jäätmemajas. Puudub näiteks puidu- ja plastijäätmete ning suuremate ehitus-lammutusjäätmete äraandmise võimalus. Samuti on puudulik biojäätmete äraandmise võimalus. Kompostreid ei kasutata.
Lehtklaasi vastuvõtt	Piirkonnas pole võimalik ära anda lehtklaasi.
Aia- ja haljastusjäätmete kogumine ning käitlemine	Piirkonnas puudub aia- ja haljastusjäätmete käitluskoht. Kompostreid koolides ja lasteaedades ei kasutata.
Tänavapühkmete ja lume ladustamine	Piirkonnas puudub tänavapühkmete ja lume ladustusala.
Kortermajade elanikelt biolagunevate jäätmete kogumine	Perspektiivis on vajalik köögijäätmeid korterelamute elanikelt ja tootlustusettevõtetest eraldi koguda.
Jäätmevaldajate register	Puudub ülevaade korraldatud jäätmeveoga liitunudest kuna andmed jäätmevaldajate registris on puudulikud, ei ole registreeritud RIKSs.

3 JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID JA ARENGUSUUNAD

3.1 Eesmärgid

Jäätmehoolduse eesmärk Sillamäel on:

- Jäätmetekke vältimine
- Segaolmejäätmete koguse vähenemine liigitud kogutud olmejäätmete arvelt
- Ohtlike jäätmete tekke vähendamine
- Jäätmete taaskasutamise osatähtsuse suurendamine kogu jäätmetekkes järgmiste materjalide -klaas, plastik, paber, metall osas
- Ladestatud olmejäätmete vähendamine elaniku kohta

3.2 Üldhinnang tuleviku jäätmevoogudele

Sillamäel on kogujäätmete perioodil 2012-2016 pidevalt vähenenud (vt graafik 12). Eelkõige mõjutavad Sillamäel kogujäätmeteket tööstusjäätmete kogused, mis sõltuvad suurel määral majandusolukorrast, kaubanduse edenemisest ja tarbimisest.

Graafik 12. Sillamäe kogujäätmete perioodil 2012 kuni 2016 (Allikas: <https://jats.keskkonnainfo.ee>)

Riigi jäätmekava I strateegiline eesmärk on, et olmejäätmete tekke kasvuprotsent jääb kuni aastani 2020 alla 1/2 SKP kasvuprotsendist. Pakendijäätmete tekke kasvuprotsent peab kuni aastani 2020 jääma alla 2/3 SKP kasvuprotsendist. Eesti Panga 2017. aasta talvise prognoosi järgi kasvab majandus 2018 aastal 4,2%, 2019. aastal 3,1% ja 2020. aastal 2,7%. Prognoosi järgi toimub ühtlane majanduskasvu vähenemine.

Olmejäätmete teke Sillamäel perioodil 2012-2016 on olnud suhteliselt stabiilne ja ei ole rahvastiku vähenedes oluliselt kahanenud. Olmejäätmete keskmine

aastane kogus perioodil 2012-2016 oli ca 3800 tonni/aastas ehk elaniku kohta 269 kg/aastas.

Arvestades, et perioodil 2012-2017 on Sillamäe elanike arv vähenenud 1344 elaniku võrra, siis on prognoositav ka edaspidine elanikkonna vähenemine. Vastavalt prognoosile „Rahvastikuproгноos kohaliku omavalitsuste rühmades. Klasteranalüüs“ (<https://planeerimine.ee/static/sites/2/rahvastikuproгноos-kovide-klasteranalüüs.pdf>) on Sillamäel perioodil 2015-2020 eeldatav rahvaarvu muutus -1,2% aastas. Jäätmetekke prognoosis lähtume, et perioodil 2017-2021 on aastane keskmine olmejäätmete kogus elaniku kohta 280 kg/aastas. Tabelis 10 on toodud olme- ja pakendijäätmete prognoositavad kogused.

Tabel 10. Olme- ja pakendijäätmete prognoositav kogus (t) aastateks 2017-2022.

	Aasta						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Elanike arv (2018-2022 on prognoos)	13 686	13 288	13 129	12 971	12 815	12 662	12 510
	Prognoositav jäätmekogus, tonni/aastas						
Olmejäätmed	3 787	3 721	3 676	3 632	3 588	3 545	3 503
Pakendijäätmed	478	543	553	565	576	587	599

Perioodil 2013-2016 koguti aastas keskmiselt 532 tonni pakendijäätmeid. Tabelis 10 toodud pakendijäätmete koguse prognoos on koostatud eeldusel, et pakendijäätmete tekke kasvuprotsent on 2% aastas lähtudes nelja aasta keskmisest kogusest.

Ajavahemikul 2012-2015 oli Sillamäe ehitus-lammutusjäätmete aasta keskmine teke 2863 tonni/aastas. 2016. aastal oli ehitus-lammutusjäätmete teke Sillamäel erandlikult suur (9389 tonni) tingituna eelkõige mustmetallijäätmete suurest kogusest. Prognoositav ehitus- ja lammutusjäätmete teke perioodil 2017 – 2022 jääb vahemikku 3000 – 4000 tonni/aastas.

Tööstusjäätmete teke piirkonnas (ca 93% kogu piirkonna jäätmetekkest) on seotud eelkõige põlevkivienergeetika ja haruldaste muldmetallide tootmisega, mistõttu tööstusjäätmete teket prognoosida pole võimalik.

3.3 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise tähtajad

Keskkonnaministri 16.01.2007 määruses nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ § 4 lõikes 2 sätestatakse, et sama määruse § 3 lõikes 2 nimetatud jäätmeliikide sortimise ja liigiti kogumise tähtajad jäätmeliikide kaupa määrab kohaliku omavalitsuse üksus oma jäätmehoolduseeskirjaga vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavale kooskõlas jäätmeseaduse § 42 lõike 2 punktis 2 ja § 71 lõike 2 punktis 11 sätestatuga.

Tabelis 11 on toodud tekkekohas jäätmeliikide sortimise ja liigiti kogumise tähtajad.

Tabel 11. Jäätmeliikide sortimise ja liigiti kogumise tähtajad ning kogumisviisid.

Nr	Jäätmeliigid ja jäätmenimistu koodid	Kogumisviis	Tähtaeg
1	paber ja kartong (20 01 01)	Avalikud kogumiskonteinerid Vastuvõtt jäätmemajas Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Toimib Toimib Alates 01.01.2022
2	plastid (20 01 39)	Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Alates 01.01.2022
3	metallid (20 01 40)	Metalli vastuvõtupunktis Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Toimib Alates 01.01.2022
4	klaas (20 01 02)	Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Alates 01.01.2022
5	biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01)	Vastuvõtt rajatava jäätmejaama kompostväljakul	Alates 01.01.2022
6	biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08)	Korraldatud jäätmeveo raames korterelamute juurest kogumine uue hanke järgselt	Alates 01.01.2021
7	bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03)	Vastuvõtt rajatava jäätmejaama kompostväljakul	Alates 01.01.2022
8	pakendid (15 01), sealhulgas a. paber- ja kartongpakendid (15 01 01) b. plastpakendid (15 01 02) c. puitpakendid (15 01 03) d. metallpakendid (15 01 04) e. komposiitpakendid (15 01 05) f. klaaspakendid (15 01 07) g. tekstiilpakendid (15 01 09) h. muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendid	Avalikud kogumiskonteinerid Avalikud segapakendi konteinerid Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas Avalikud segapakendi konteinerid Avalikud segapakendi konteinerid Avalikud segapakendi konteinerid Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas Avalikud segapakendi konteinerid	Toimib Toimib Alates 01.01.2022 Toimib Toimib Toimib Alates 01.01.2022 Toimib
9	puu (20 01 38)	Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Alates 01.01.2022
10	tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Alates 01.01.2022
11	suurjäätmed (20 03 07)	Vastuvõtt jäätmemajas Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Toimib Alates 01.01.2022
12	probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)	Tallinna mnt 9b asuvas kogumiskonteineris Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Toimib Alates 01.01.2022
13	ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed) ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*	Tallinna mnt 9b asuvas kogumiskonteineris Vastuvõtt rajatavas jäätmejaamas	Toimib Alates 01.01.2022

3.4 Võimalikud lahendused jäätmetekke vältimiseks ja vähendamiseks

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus ettevõtetes jms. Möödunud majanduslanguse kogemused näitavad, et kõige enam mõjutab jäätmeteket majandusolukord ja tarbimise tase. Seetõttu on Eestis jäätmetekke üldine vähendamine eeldatava

majanduskasvu ja ostujõu suurenemise oludes tunduvalt raskem kui Euroopa arenenud riikides, kus on tänaseks saavutatud majanduskasvu/tarbimise ja jäätmetekke vahel teatud tasakaal.

Jäätmeseaduse § 21 järgi tuleb iga tegevuse juures rakendada kõiki sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi, samuti kanda hoolt, et tekkivad jäätmed ei põhjustaks ülemäära ohtu tervisele, varale ega keskkonnale.

Olmejäätmete tekke vältimine

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete (tekstiili, ohtlike jäätmete jne) koguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel ning selleks tingimuste loomisel on omakorda võtmeroll kohalikel omavalitsustel.

Arenenud riikide kogemused näitavad, et tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse parim tulemus omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondlikus koostöös. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse (see eeldab korduskasutuskeskuste ja ülalmainitud erinevate initsiatiivide olemasolu). Viimaste aastate jooksul on suuremates omavalitsustes (nt Tallinnas, Tartus, Pärnus, Narvas) kodanike ja ettevõtete omaalgatusel loodud **uuskasutuskeskused** (*Ida-Virumaal ainult Narvas*), kuhu inimestel on võimalik tuua kasutatud, kuid kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, rõivaid jms. Mõned omavalitsused on loonud ka kohalikes jäätmejaamades tingimusi elanikelt kasutuskõlblike seadmete ja mööbli vastuvõtmiseks. Eestis on juba aastaid laialdaselt toiminud **kasutatud rõivaste kogumiseks paigaldatud riidekonteinerite süsteem ja nende riiete** edasimüügi süsteem –nt Humana kauplused (*lähim Kohtla-Järvel, Järveküla tee 50*).

Kuna olmejäätmetest moodustavad märkimisväärse osa **toidujäätmed** (ca 22%), siis on oluline vältida ka nende teket. 2015. aastal läbi viidud uuringu¹ tulemuste põhjal saab hinnata toidujäätmete ja toidukao tekkekogust ühe inimese (leibkonnaliikme) kohta. Uuringu põhjal tekitab üks inimene kodumajapidamises toidujäätmeid kokku ligikaudu 54 kg aastas, kusjuures raisatud toidu osa sellest on ligikaudu 19,5 kg aastas. Restoranides tekkinud toidujäätmetest moodustas valdava osa raisatud toit (87%). Ka lasteaedade ja koolide sööklates oli toidukao osakaal toidujäätmetest märkimisväärselt suur (vastavalt 78% ja 74%). Kaubandusettevõtetelt kasutuskõlblikke toiduainete kogumist ja jagamist korraldab **Toidupank** (*tegutseb Ida-Virumaal Sillamäel, Jõhvis ja Narvas*).

Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete tekke vähendamine

Üks võimalus vähendada aia- ja haljastusjäätmete teket on varustada Sillamäe lasteaiad ja koolid kohtkompostritega. Haridusasutuste varustamine

¹ Toidujäätmete ja toidukao teke Eesti kodumajapidamistes ja toitlustusasutustes, SEI Tallinn, 2015-08.

kompostritega võimaldab vähemalt osaliselt säästa sügiseti lehekottide veo ning kevaditi mulla toomise arvelt. Samuti on komposter õppevahend, mille abil saab lastele selgitada kompostimise tähendust.

Köögi ja sööklajäätmete tekke vähendamine

Võimalus on kasutada kompostreid. Teine võimalus on liita korraldatud jäätmeveoga köögi ja sööklajäätmete kogumine. Kolmas võimalus on jäätmemajas või tulevikus rajatavas jäätmejaamas luua võimalus köögi ja sööklajäätmete üleandmiseks.

3.4.1 Pakendijäätmete tekke vältimine

Nagu olmejäätmete, nii ka pakendijäätmete teke sõltub suuresti tarbimise tasemest – majanduslangus viib pakendijäätmete tekkekoguse vähenemisele, majanduse kasvades hakkavad kogused suurenema. Pakendijäätmete vältimisel mängivad olulist rolli pakendatud **kaupade tootjad ja kaubandus**, keda tarbijaid saavad mõjutada ostuvalikutega enam hankima vähem pakendatud või **korduskasutuspakendiga kaupu**. Eesti puhul tuleks olulise mõjutajana ära märkida pakendiseadusega kehtestatud ja alates 2005. aastast toiminud karastusjoogi, õlle ja lahja alkohoolse joogi plastmass-, klaas- ja metallpakendi **tagatisraha ehk pandisüsteemi**.

2015. aastal läbi viidud uuringu andmetel kasutas Eesti elanik aastas kuni 200 õhukest plastkandekotti (õhemad kui 50 mikronit) ja neist 160 on eriti õhukesed plastkandekotid (õhemad kui 15 mikronit, nn puuviljakotid). Euroopa Liidu ja nõukogu direktiiv, mis pakendiseadusega Eesti õigusesse üle võetakse, seab kilekottide tarbimise vähendamiseks sihtarvud: 2019. aasta 31. detsembriks peab tarbimine olema alla 90 ning 2025. aasta 31. detsembriks alla 40 õhukese plastkandekoti inimese kohta aastas.

Pakendiseaduse redaktsiooni § 5 lõike 2 kohaselt pakendiettevõtja müügikohas:

- 1) ei või anda õhukesi ja eriti õhukesi plastkandekotte tarbijale tasuta, välja arvatud eriti õhukesed plastkandekotid, mida kasutatakse hügieeni tagamiseks või lahtise toidukauba esmaseks pakendamiseks, kui see aitab vältida toidu raiskamist;
- 2) tuleb tarbijale pakkuda õhukese plastkandekoti, kaasa arvatud eriti õhukese plastkandekoti kõrval muid võimalusi kauba pakendamiseks;
- 3) tuleb vältida oksüdantide toimet lagunevate plastkandekottide müüki või tasuta andmist.

Kaubandusettevõtted seadust ka järgivad ning kassast on kadunud õhukesed plastkandekotid ja müügil on korduvkasutatavad kotid toidukauba esmaseks pakendamiseks.

3.4.2 Mereprügi vältimine

Mereprügi materjal on valdavalt plast ja plastist pakendijäätmed, sh joogipudelid ja kilekotid. Sillamäe, kui merepiiri omav omavalitsus peaks rakendama meetmeid, mis aitavad vältida ja vähendada jäätmete sattumist linna territooriumilt merre. Mereprügi vältimiseks tuleks mereranda paigaldada

avalikuks kogumiseks mõeldud olmejäätmete ja pakendijäätmete kogumiskonteinereid. Konteinerid peaksid asuma jäätmevaldaja läheduses, et oleks tagatud nendest mugavalt loobumine.

3.5 Jäätmete ringlussevõtt või muul viisil maksimaalne taaskasutamine

Jäätmeseaduse § 30 kohaselt tuleb jäätmeid taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas. Jäätmeseaduse § 15 nimetatud taaskasutamismooduste valikul tuleb esmane eelistus anda jäätmete korduskasutusele. Kui see ei ole võimalik, tuleb jäätmete energiakasutusele eelistada jäätmete ringlussevõttu materjali või toormena. Ringlussevõtt, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, on jäätmete taaskasutamistoiming, mille käigus jäätmematerjalid töödeldakse toodeteks, materjalideks või aineteks, et kasutada neid nende esialgsel või muul eesmärgil.

Jäätmeseaduse § 42 lõige 2 punkti 2 järgi peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava käsitlema jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa. Sillamäel võetakse liigiti kogumise ja sortimise arendamisel aluseks Riigi jäätmekava 2014-2020 strateegilistes eesmärkides seatud sihttasemed aastaks 2020.

Tabel 12. Riigi jäätmekavas 2014–2020 jäätmetekke vähendamisele, jäätmete liigiti kogumisele ja ringlussevõttule seatud sihtarvud aastaks 2020.

Möödik	Riigi jäätmekava 2014-2020
Olmejäätmete tekke kasvuprotsent sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul	Alla ½ SKP kasvu- protsendi
Pakendijäätmete tekke kasvuprotsent SKP kasvuprotsendist perioodi jooksul	Alla ⅔ SKP kasvu- protsendi
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	50%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	60%
Biojäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	13%
Biologunevate jäätmete osakaal ladestataivate jäätmete kogumassist	20%
Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamise osakaal nende jäätmete kogumassist	75%
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	65%
Kantavate patarei- ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	45% (2016)

Riigi jäätmekava 2014-2020 kohaselt peab olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist aastaks 2020. saavutama 50%. Selleks tuleb segaolmejäätmete seast kohapeal eraldada eelkõige suurjäätmed, ehitusjäätmed, aia ja haljastusjäätmed, biojäätmed, paberi ja kartongijäätmed, segapakendijäätmed ning klaaspakendi jäätmed neid uuesti ringlusesse võttes. Arvestades linna praegust liigiti kogumise taset, sh biologunevate jäätmete ringlussevõtu määra ning ehitus-lammutusjäätmete taaskasutusmäära ning vähest võimalust anda üle liigiti kogutavaid jäätmeid on võimalik 2020 aastaks läheneda riiklikult seatud sihtarvudele. Kuid sihtarvude saavutamiseks on vajalik luua võimalusi liigiti kogumiseks ja äraandmiseks tekkekohas või siis tekkekoha lähedal asuvas jäätmejaamas või kokkukandepunktis.

3.5.1 Pakendi- ja pakendijäätmete kogumine

Suur osa klaasi-, plasti- ja metallijäätmetest on pandiga tagatud pakendijäätmed, mille kogumine on korraldatud kogumispunktide kaudu. Pandipakendi süsteem toimib väga hästi. Probleeme on pandiga tagamata pakendite kogumisega.

Tagatisrahata pakendijäätmeid kogutakse Sillamäel kogumiskonteineritega. Vastavalt veebileheküljele www.kuhuviia.ee on Sillamäele paigaldatud 55 pakendikonteinerit. Pakendiseaduse § 17¹ lõike 1 kohaselt peab tagatisrahata pakendi jäätmete kogumisel taaskasutusorganisatsioon tagama, et kogumiskohtade tihedus iga taaskasutusorganisatsiooni kohta oleks järgmine:

- 1) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses;
- 2) kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses;
- 3) kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Sillamäe linna asustustihedus on 1138,7 inimest km² kohta. Sillamäe linnas peab olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses. Sillamäe linna praeguse pakendijäätmete võrgustikuga on antud nõue täidetud kesklinnas ja mikrorajoonis. Samas aga aiandusühistute Sillamäe Družba, Sillamäe Sputnik ja Lepa puhul antud nõue täidetud ei ole.

Joonis 5. Väljavõte veebilehelt www.kuhuviia.ee Sillamäe linna kohta

3.5.2 Biolagunevate jäätmete ladestamise vähendamine

Riigi jäätmekavas 2014–2020 aastaks 2020 seatud sihtarvud on:

- Biojäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist vähemalt 13%;
- Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavate jäätmete kogumassist maksimaalselt 20%.

JATS-i andmete põhjal moodustasid Sillamäe linna ringlussevõetud biolagunevad jäätmed piirkonna olmejäätmete kogumassist perioodil 2012-2016 vaid 0,1%. Biolagunevate jäätmete sisaldust olmejäätmetes Sillamäel uuritud ei ole. Biolagunevate jäätmete sisalduse määramisel olmejäätmetes saab tugineda perioodil 2012-2013 läbi viidud sortimisuuringle, mille põhjal sisaldasid Jõhvi linna segaolmejäätmed 35,8% biolagunevaid jäätmeid.

Biolagunevate jäätmete ladestamist saab vähendada ainult toimiva jäätmekogumissüsteemi muutmise teel järgmiste sammudega:

- Biolagunevate köögijäätmete kogumine tuleb muuta kohustuslikuks kinnistutele, kus on vähemalt 19 korterit;
- Aia- ja haljastusjäätmete käitlemiseks on vaja rajada linna kompostväljak või teha koostööd Uikala Prügilaga, kus on olemas kompostiväljak, või võtta kasutusele kompostrid;
- Eramajade elanike hulgas tuleb populariseerida köögijäätmete kompostimist selleks ettenähtud, kahjurite eest kaitstud kompostimisnõudes (kompostrites);
- Aia- ja haljastusjäätmeid tuleks erakinnistutel kompostida lahtiselt aunades;
- Korraldada kaks korda aastas aia- ja haljastusjäätmete väljavedu eraldi kogumisringidega, et vältida nende jäätmete sattumist segaolmejäätmete hulka.

3.5.3 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine

Ehitus- ja lammutusjäätmed on jäätmed, mis tekivad ehitiste või nende osade rajamisel, lammutamisel, renoveerimisel või restaureerimisel. Vastavalt kehtivale Sillamäe linna jäätmehoolduseeskirjale kuuluvad ehitusjäätmete hulka puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sealhulgas need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid ning väljaveetav pinnas, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel ning mida ehitusobjektidel tööde tegemiseks ei kasutata. Kui ehitamise käigus tekib nimetatud jäätmeid üle 10 m³, tuleb nende käitlemine kooskõlastada linnavalitsuse pädeva ametnikuga ning ehitusprojektile peab olema lisatud jäätmekäitluskava. Ehitise vastuvõtmiseks esitatavatele dokumentidele tuleb kohustuslikult lisada linnavalitsuse pädeva ametniku õiend jäätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Vastavalt jäätmehoolduseeskirjadele tuleb ehitusjäätmed sortida liikidesse nende tekkekohal.

Ehitus- lammutusjäätmeid on otstarbekas koguda ja käidelda võimalikult tekkekoha lähedal. Praegu on võimalik ehitus-lammutus segajäätmete väiksemaid koguseid ära anda Sillamäe linna jäätmemajas. Perspektiivselt

rajatavas Sillamäe linna jäätmejaamas peab olema võimalus ära anda sorteeritud ehitus-lammutusjätmeid ja ka ehitus-segajätmeid. Jäätmejaamas peaks olema võimalus ehitusjätmeid kohapeal käidelda ja ringlusse suunata. Käesoleval ajal on Eesti Jäätmekäitlejate Liidu ja Keskkonnaministeeriumi koostöös ettevalmistamisel juhendmaterjal, mille alusel ehitusjätmed lakkavad olema jätmed ja neist tekib toode.

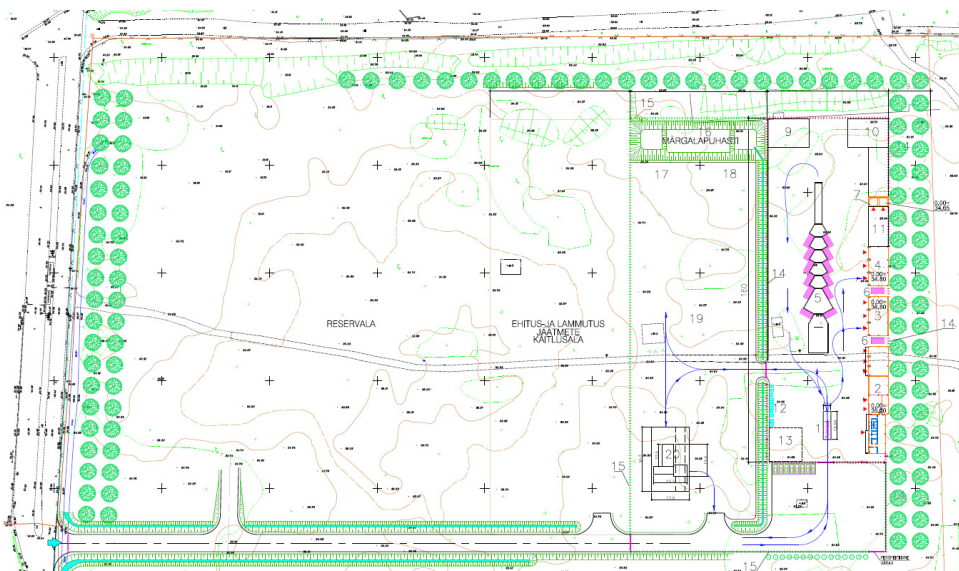
Ehitusjätmetest välja sorteeritud puitu on lubatud põletada elektrijaamades, mis on alternatiiviks puhtale looduslikule biomassile.

3.5.4 Jäätmejaama ja kompostväljaku rajamine

AS Kommunaalprojekt koostas 2008. aastal Sillamäe Linnavalitsuse tellimusel Sillamäe jäätmejaama põhiprojekti (töö nr 162-08). Jäätmejaam projekteeriti Sillamäe linna tööstusrajooni äärealale, Tööstuse tn 12 kinnistule. Kinnistu suurus on 108 743 m². Jäätmejaama maa-ala suuruseks planeeriti 11 921 m². Kinnistu asukoht jäätmejaama rajamiseks on hea kuna jääb tööstustsooni ja elamutsooni vahele.

Jäätmejaama ala planeeriti jaotada järgmisteks tsoonideks (vt joonis 6):

- sissesõidutee läänest, sadamasse suunduvalt teelt;
- autode parkla ja jäätmejaama esine väljak;
- jäätmejaama sortimisala koos hoonetega;
- kompostimisala koos märgalapuhastiga ja ohtlike jätmete vaheladustamisalaga;
- ehitus- ja lammutusjätmete käitlusala.

Joonis 6. Jäätmejaama asendiplaan (AS Kommunaalprojekt, töö nr 162-08).

Vastavalt koostatud ehituseelarvele oli 2008. aastal jäätmejaama I etapi maksumus 1,43 milj. eurot (koos käibemaksuga) ja II etapi maksumus 0,51 milj. eurot (koos käibemaksuga). Kokku 1,94 milj. eurot. Arvestades seda, et projektlahendus on üledimensioneeritud ja projekti koostamisest on möödas 10 aastat, on vajalik ehitusprojekt ja koos sellega ehitusmaksumus üle vaadata.

Põhjuseel, et Sillamäe paikneb kohe Tallinn-Narva mnt ääres, on otstarbekas kaaluda jäätmejaama funktsionaalsuse täiendamist ja rajada jäätmejaama alale olmejäätmete ümberlaadimisjaam, kus poolhaagistele ümber laaditud jäätmeid on võimalik transportida Tallinnasse või Narva. Jäätmete transportimine üle Eesti on otstarbekas juhul, kui see aitab vältida jäätmete ladestamist. Jäätmejaamas kohustuslike vastuvõetavate jäätmeliikide loetelu on toodud Keskkonnaministri 16.01.2007 määruse nr 4 § 4¹ - paber ja kartong (20 01 01); plastid (20 01 39); metallid (20 01 40); klaas (20 01 02); biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 01); puit (20 01 38); tekstiil (20 01 10, 20 01 11); suurjäätmed (20 03 07); ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*“ tähistatud jäätmed ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*.

Lisaks on vajalik jäätmejaamas vastu võtta ehitus- ja lammutusjäätmeid (eraldi segapraht ning betoon ja tellised), asbestijäätmeid, elektri- ja elektroonikaromusid, vanarehve ja segapakendeid.

Kokku on vajalik jäätmejaamas koguda 16 eri liiki jäätmeid, milleks on vaja jäätmejaama paigaldada 16 kogumiskonteinerit. Jäätmejaama territooriumile on mõistlik rajada ka aia- ja haljastusjäätmete kompostväljak.

Jäätmejaama kasutusele võtmine suurendab kindlasti liigiti kogumise võimalust, kuna ka väikestes kohalikes omavalitsustes on näiteid, et jäätmejaama külastatavus päevas võib olla väga aktiivne.

Jäätmejaama nõuetekohasel väljaehitamisel on võimalik selle edasisel kasutamisel ja või haldamisel teha koostööd ka selles piirkonnas asuvate firmadega, kes tekitavad suuremas koguses jäätmeid (nt kogumine, ladustamine, ümberlaadimine), samuti naaberomavalitsustega. Sillamäe jäätmejaama ja soetatavate konteinerite eeldatav kogumaksumus on ca 875 000 eurot, millele lisandub käibemaks. Antud kogumaksumusest ca 200 000 eurot kulub aia- ja haljastusjäätmete asfaltbetoonkattega kompostväljaku rajamisele ning 50 000 eurot tänavapühkmete ja määrdunud lume killustikkattega platsi rajamisele (maksumused ilma käibemaksuta).

3.6 Jäätmete kogumissüsteemi arendamise võimalused

Sillamäel on pikemat aega kasutatud kortermajade elanikkonna jaoks konteineriteta segaolmejäätmete kogumissüsteemi. Elanikkonna hulgas läbi viidud küsitlus näitab, et osa linna rahvastikust ei ole toimiva segaolmejäätmete kogumissüsteemiga rahul – neile ei sobi kogumisauto graafiku kohastel kellaaegadel (hommikul algab vedu kell 6.00 ja õhtul kell 17.00) segaolmejäätmete äraandmine. Samuti ei võimalda praegu toimiv segaolmejäätmete kogumissüsteem elanikkonnal jäätmeid tekkekohal lahus koguda ning liigiti kogutud jäätmeid (biolagunevaid köögijäätmeid ja paber ning kartongijäätmeid) üle anda. Samas on tekkekohas liigiti kogumine vajalik Riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmärkide täitmiseks. Konteineriväliselt võiks tekkekohal olla võimalus üle anda ka aia- ja haljastusjäätmeid pakendatult ja suurjäätmeid ning elektroonikat, kuna ei saa eeldada, et kõigil on võimalik ise jäätmeid transportida kokkukandekohtadesse või jäätmejaama. Selleks on tavapäraselt kasutusel nn kogumisringid, mida saab teha teatud regulaarsusega.

Olmejäätmete võimalikud kogumisviisid on järgmised:

- 1) kortermajade juures olmejäätmete kogumine,
- 2) aiandusühistutes (suvilapiirkondades) olmejäätmete kogumine,
- 3) ettevõtetes olmejäätmete kogumine.

Jäätmeseadus sätestab põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohtade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud.

3.6.1 Kortermajade juures olmejäätmete võimalikud kogumisviisid

- Variant 1 – jätkatakse praeguse jäätmete kogumissüsteemiga, mille korral segaolmejäätmed kogutakse ilma konteineriteta (nn kotiteenus). Tekkekohal liigiti kogumist ja üleandmist ei toimu. Segapakendeid ning paberi- ja kartongijäätmeid kogutakse avalikuks kasutuseks paigaldatud konteineritega. Tasu maksmise aluseks on elanike arv. Variant 1 positiivne pool on see, et kortermajade juures ei ole või on vähe (mõnes kohas on juba täna olemas) konteinereid. Negatiivne on see, et olemasolev konteineriteta kogumissüsteem ei soodusta liigiti kogumist ja on kulukas, kuna kogumine toimub mitte jäätmetekke vaid graafiku alusel kõigil nädalapäevadel ja kaks korda päevas. Sisuliselt puudub võimalus tuvastada, kes kasutab jäätmete üleandmise võimalust ja kes mitte.
- Variant 2 – rajatakse süvamahutitega olmejäätmete kogumispunktide võrgustik osaliselt linna- ja osaliselt eramaale. Kokku oleks vaja rajada Sillamäele ca 26 kogumispunkti (üks kogumispunkt ca 500 elaniku kohta) – 13 vanalinna ja 13 mikrorajooni. Igasse kogumispunkti paigaldataks 3 süvamahuti – 5 m³ segaolmejäätmete, 3 m³ paberi- ja kartongijäätmete ning 1,3 m³ biolagunevate jäätmete kogumiseks. Süvakogumismahuteid tühjendatakse spetsiaalse tehnikaga-kraanaga veokiga. Variant 2 positiivne pool on, et on tagatud liigiti kogumine ja linnapildis ei ole ratastel mahuteid ja nende tühjendamissagedus on väiksem kui tavamahutitel. Negatiivne pool on, et süvamahutite ülelinnaline kogumisvõrgustik toob kaasa edaspidi kõrge haldamiskulu (mahutipargi korrashoid, parandamine, asendamine uute mahutitega) ja mahutipargi ümbruse korrashoid, mis jääks kohaliku omavalitsuse kanda. Puudub omanditunne ja nende kasutaja ei kannu vastutust sh mahutite sihipärase kasutamise osas (liigiti kogumise osas). Lisaks näitab praktika, et kuna süvakogumismahuti on suur, siis nendesse pannakse ka suurjäätmeid ja ehitusjäätmeid, mis lõhuvad mahutite kotid. Suur- ja ehitusjäätmete kogumine segaolmejäätmetena suurendab ka segaolmejäätmete kogust inimese kohta. Üldjuhul ei tohi jäätmemahuti asuda jäätmevaldajast liiga kaugel, mida kaugemal asub, seda väiksem on selle sihipärane kasutamine (liigiti kogumine).

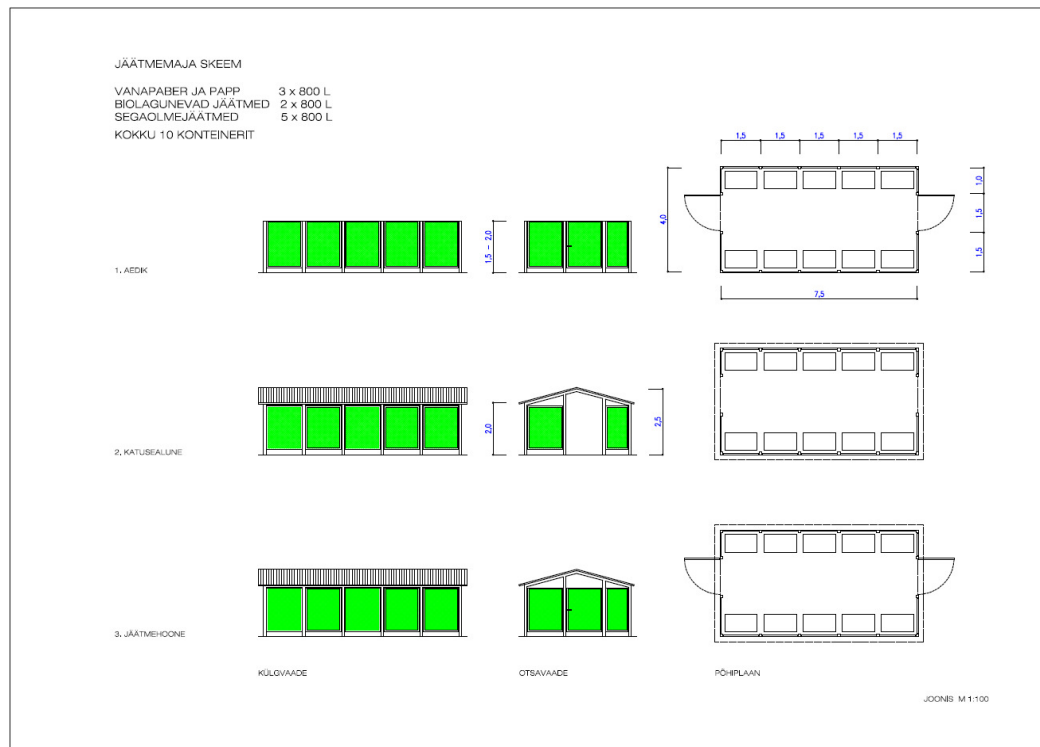

Foto 3. Süvakogumismahutid

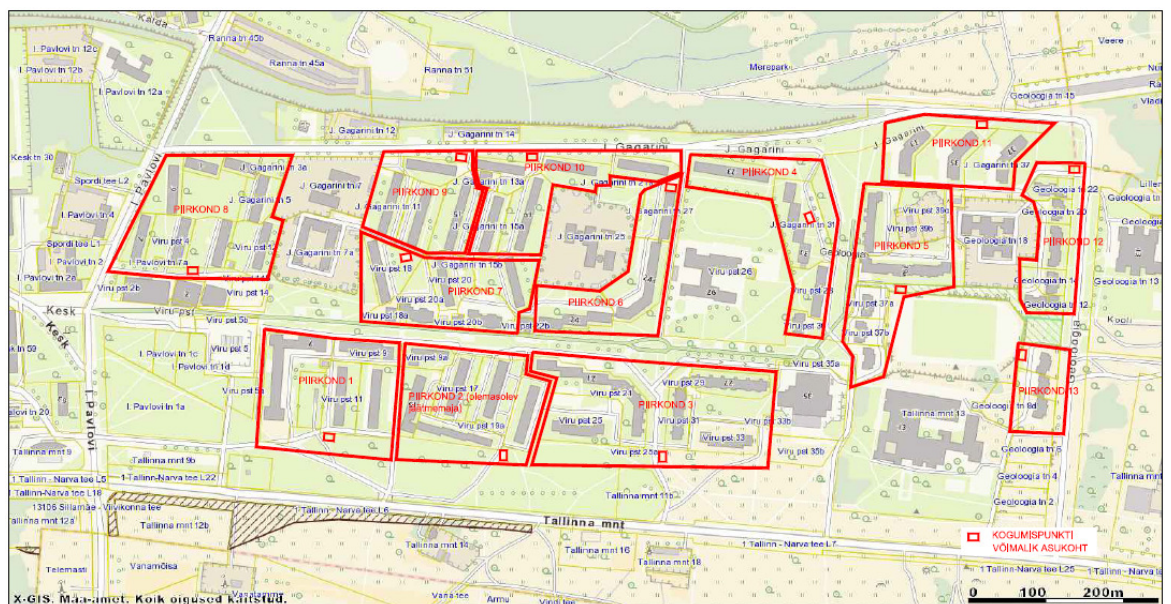
- Variant 3 – rajatakse jäätmemajadega olmejäätmete kogumispunktide võrgustik. Kokku rajatakse Sillamäele ca 26 kogumispunkti (üks kogumispunkt 500 elaniku kohta) – 13 vanalinna ja 13 mikrorajooni. Jäätmemajad rajatakse sellise suurusega, et iga maja mahutaks 5 segaolmejäätmete 0,8-1,0 m³ konteinerit, 3 paberi- ja kartongijäätmete 0,8 m³ konteinerit ning kuni 5 biolagunevate jäätmete 0,24 m³ konteinerit (vt foto 4 ja 5 ning joonis 7 ja 8). Lisaks on jäätmemajades ruum, mis võimaldab sinna koguda suurjäätmeid. Konteinerid tühjendatakse tavalise jäätmeveokiga. Suurjäätmeid saab vedada erinevate transpordivahenditega. Variant 3 positiivne pool on see, et mahutid asuvad jäätmemajades, tagatud on liigiti kogumine ja lisaks suurjäätmete kogumine jäätmemajades. Negatiivne pool on see, et nende majade ning nendes majades oleva mahutipargi haldamise, korrashoiu ja asendamise kohustus langeb kohalikule omavalitsusele. Puudub omanditunne ja nende kasutaja ei kannu vastutust sh mahutite sihipärase kasutamise osas (liigiti kogumise osas). Üldjuhul ei tohi jäätmemahuti asuda jäätmevaldajast liiga kaugel, mida kaugema asub, seda väiksem on selle sihipärane kasutamine (liigiti kogumine).

Foto 4 ja 5. Jäätmemajad

Joonis 7. Ühise jäätmemaja skeem

Joonis 8. Süvakogumismahutite või jäätmemajade teeninduspiirkondade ja kogumispunktide võimalikud asukohad mikrorajoonis

- Variant 4 – iga kortermaja juurde paigaldatakse jäätmekonteinerid ja vähemalt 8 korteriga kortermaja juurde paigaldatakse konteinerid liigiti kogumiseks- segaolmejäätmete, paber- ja kartongijäätmete ning biolagunevate jäätmete kogumiseks (vt foto 6). Sillamäel on selliseid kortermajasid kokku 160. Jäätmekonteinerid tuleb paigaldada kõvakattega alusele – kas asfaltbetoonist, betoonist või sillutiskivist katendile. Samuti on soovitatav, et mahutid oleksid ümbritsetud aiaga. Eeldatavalt on vajalik enamike kortermajade juurde vastavad alused

rajada. Konteinerite rendi või soetamise ja väljaveo sageduse üle otsustab iga korteriühistu ise. Variant 4 positiivne pool on see, et tasu maksmise aluseks on jäätmevaldaja poolt tekitatud jäätmekogus mitte ühetaoline kuumaks elaniku kohta. Jäätmete kogumiskoha korrashoiu, konteinerpargi ja selle korrashoiu eest vastutab kortermaja (korteriühistu). Liigiti kogumisel kortermaja juures on võimalik vähendada segaolmejäätmete teket ühe elaniku kohta, liigiti kogutud jäätmete üleandmisel saab lähtuda põhimõttest, et liigiti kogutud jäätmete eest võetav tasu peab olema madalam või tasuta (nt paberi ja kartongijäätmed). Jäätmete väljaveosagedust saab reguleerida vastavalt jäätmetekkele. Jäätmete kogumiskohtade haldamine ei jää kohaliku omavalitsuse kanda. Negatiivne pool on see, et need 160 korteriühistut peavad tegelema teenuse eest osutatud arvete kontrollimise ja tasumisega. Arvete suurus igal korteriühistul on erinev ja korteriühistud peavad teenust edasi müüma oma liikmetele ehk korteriomanikele.

Foto 6. Kortermaja juurde paigaldatud konteinerid

Ühe võimaliku kogumisviisina kaaluti ka mitme kambriga jäätmeveokite kasutamist olmejäätmete kogumisringidel, et võimaldada elanikel ära anda näiteks segaolmejäätmeid ja biolagunevaid köögijäätmeid korraga. Mitme mahutiga kogumisveokeid saab aga kasutada ainult konteineritega kogumissüsteemi korral, kuna üldjuhul on kahekambrilise veoki üks kambritest kabiini taga ja sinna jäätmete viskamine kotiga ei ole võimalik.

Alljärgnevalt võrdleme väljapakutud variantide kohaste kogumispunktide rajamise maksumusi ja tühjendamise maksumusi. Variant 1 puhul kogumispunktide rajamist ja konteinerpargi paigaldamist ei kaasne. Tabelis 13 on toodud variantide 2, 3 ja 4 rajamise maksumused.

Tabel 13. Variantide 2, 3 ja 4 olmejäätmete kogumispunktide rajamise maksumused

Kogumispunktide rajamine	Ühiku maksumus, €	Kogumispunktide rajamine, €
Variant 2 - Süvakogumismahutite soetamine ja paigaldamine		
26 segaolmejäätmete 5 m³ süvamahuti soetamine ja paigaldamine Sillamäele	6 000,00	156 000,00
26 paberi-ja kartongijäätmete 3 m³ süvamahuti soetamine ja paigaldamine Sillamäele	4 800,00	124 800,00
26 biolagunevate köögijäätmete 1,3 m³ süvamahuti soetamine ja paigaldamine Sillamäele	3 600,00	93 600,00
Kokku		374 400,00
Variant 3 - Jäätmemajade rajamine ja konteinerite soetamine		
26 jäätmemaja mõõtmetega 4*7,5 m valmistamine ja paigaldamine Sillamäel	4 000,00	104 000,00
26 jäätmemaja kõvakattega platsi rajamine	1 470,00	38 220,00
Konteinerite soetamine jäätmemajadesse, 84 konteinerit mahuga 800 L	200,00	36 400,00
Konteinerite soetamine jäätmemajadesse, 60 konteinerit mahuga 240 L	60,00	7 800,00
Kokku		186 420,00
Variant 4 - Konteinerite paigaldamine iga kortermaja juurde koos kõvakattega platsi rajamisega		
160 kõvakattega platsi rajamine	560,00	89 600,00
Segaolmejäätmete konteinerite soetamine mahuga 800 L, 150 tk	200,00	30 000,00
Paberi- ja kartongijäätmete konteinerite soetamine mahuga 660 L, 150 tk	200,00	30 000,00
Konteinerite soetamine mahuga 240 L, 336 tk	60,00	11 160,00
Kokku		160 760,00

Soetamis- ja paigaldamismaksumuste võrdlus näitab, et kõige soodsam on variant 4 kui iga kortermaja juurde rajatakse kõvakattega plats ja soetatakse jäätmekonteinerid segaolmejäätmete, paber- ja kartongijäätmete ning biolagunevate jäätmete kogumiseks (konteinerite soetamise asemele on võimalik need rentida, mis vähendab alginvesteeringu maksumust). Samuti täidab see variant kõige paremini jäätmeseadusest tulenevat eesmärki, et iga kinnistu peab olema liidetud korraldatud jäätmeveoga.

Tabelis 14 on toodud väljapakutud kogumisviiside korral tekkivad tühjendustasud (konteinerite tühjenduse maksumuse arvutamisel lähtuti Ida-Virumaa omavalitsuste korraldatud jäätmeveo hangete lepingulistest hindadest).

Tabel 14. Kogumisviiside puhul tekkivad tühjendustasud

Variant	Tühjendustasud ühes kuus, €	Tühjendustasud aastas, €
Variant 1 - Jäätmeveoki kogumisringidega toimiva teenuse maksumus (Arvutuse alus: elanikelt kogutakse jäätmete käitlemise eest 2,82 eurot/kuus, Sillamäe elanike arv on 13288)	37 472,16	449 665,92
Variant 2 - süvamahutitega kogumiskohtade võrgustik	11 043,59	132 523,04
Variant 3 - jäätmemajadega kogumiskohtade võrgustik	3 781,09	45 373,12
Variant 4 - Konteinerite paigaldamine iga kortermaja juurde	4 659,20	55 910,40

Tabelis 13 toodud aastaste tühjendustasude võrdlus näitab, et kõige väiksemad tühjendustasud on variant 3 rakendamise korral, kui rajatakse jäätmemajadega kogumisvõrgustik.

Süvakogumismahutite ja jäätmemajadega kogumisviiside puuduseks on küsimus, et nende haldamine ja korrashoid langeb kohalikule omavalitsusele. Vaja on koristada kogumispunktide ümbruskonda, parandada, vahetada ja puhastada konteinerid jne. Süvakogumismahutite soetamise korral aga seatakse kohalik omavalitsus sõltuvusse ühte tüüpi kogumisviisist spetsiaalne veok.

Jäätmemajade rajamise puuduseks on aga see, et vastavalt Ehitusseadustiku lisale 1 peab mitteelamu otstarbega ehitisele ehitisealuse pinnaga 20–60 m² ja kõrgusega kuni 5 m ehitusõiguse saamiseks koostama ehitusprojekti ja esitama ehitusteatise. Samuti võib ühiste jäätmemajade korral probleeme tekitada konteinerite tühjenduskulude jagamine korteriühistute vahel.

Vastavalt Jäätmeseadusele on jäätmevaldaja kohustatud käitlema tema valduses olevaid jäätmeid vastavalt kehtestatud nõuetele või andma need käitlemiseks üle selleks õigust omavale isikule. Jäätmeseaduse mõistes on jäätmevaldaja ka korteriühistu. **Seega on kõige otstarbekam paigaldada iga kortermaja juurde konteinerid segaolmejäätmete, paber- ja kartongijäätmete (või paberi ja pakendijäätmete) ning biolagunevate jäätmete kogumiseks. Ka paigaldus- ja soetamismaksumuste võrdluses on kõige soodsam variant 4, mille kohaselt rajatakse kortermajade juurde kõvakattega platsid ja paigaldatakse igale majale oma jäätmekonteinerid.**

Jäätmekonteinerite soetamise või rentimise kulud kannavad korteriühistud. Kõvakattega platside rajamist kortermajade juurde võiks toetada linnavalitsus, töötades välja eraldi toetusmeetme ja taotledes selleks riigilt toetust. Korteriühistud võivad konteinerite paigutamiseks rajada kõvakattega alusele ka jäätmemaja või aediku.

Jäätmete kogumispunktid (kas ainult konteinerid või jäätmemajad või süvamahutid) on soovitatav paigaldada järgmiselt:

- kogumispunkt peab asuma vähemalt 8 m kaugusel majade rõdudest ja akendest;
- kogumispunkt võiks asuda elanike käigutee ääres;
- asukoht on soovitatav valida selline, mis võimaldab jäätmeveokil juurde pääseda ilma tagurdamiseta;
- kogumispunkti esist ruumi sõiduteel ei tohi sulgeda parkivate autodega;
- juurdesõidutee kogumispunktile peavad olema piisava kandevõimega ja tasane.

3.6.2 Aiandusühistud

Sillamäe suurimatel aiandusühistel Sputnik, Lepa ja Sõpruse puudub kinnistupõhine olmejäätmete kogumissüsteem. Aiandusühistute näol on reeglina tegemist väikeste kinnistutega suvitumajade piirkonnaga, mida aastaringselt ei kasutata. Samuti on aiandusühistute sisemised teed kitsad ja halvas seisukorras, mis muudab jäätmeveoki juurdepääsu igale kinnistule raskeks.

Aiandusühistute territooriumilt olmejäätmete kogumiseks on kasutusel aiandusühistute juurdepääsutee äärde rajatud kogumispunktid (olemas on konteinerpark), kus tuleb tagada liigiti kogumine, et saaks ära anda lisaks segaolmejäätmetele ka paberi- ja kartongijäätmeid, biolagunevaid köögi ja sööklajajäätmeid ning segapakendeid. Kogumispunktiks sobib kõvakattega ala, mis võib olla piiratud aiaga või siis kõvakattele paigaldatud jäätmemaja. Segaolmejäätmete ning paberi- ja pakendijäätmete konteineri tühjenduse tasu peab sisalduma aiandusühistu aastamaksus. Lisaks tuleb soodustada haljastusjäätmete aunkompostimist ja/või köögi ja sööklajajäätmete kinnist kompostimist (nt ise tehtud kompostimisnõu või komposter).

3.6.3 Ettevõtete jäätmekäitlus

Ettevõtted kasutavad juba täna jäätmete kogumiseks ja üleandmiseks konteinerparki. Vajalik on tagada ka ettevõtetes liigiti kogumine ehk suurendada konteinerparki ja lisada paberi ja kartongimahuti ning ettevõtetes, kus toimub kohapeal tootlustamine, lisada biojäätmete mahuti.

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmevaldajad ka kinnisasja omanikud, millel paiknevad ettevõtted. Jäätmevaldajal peab olema ülevaade tema valduses olevate jäätmete liigist, hulgast ja päritolust. Jäätmevaldaja on kohustatud käitlema tema valduses olevaid jäätmeid vastavalt kehtestatud nõuetele või andma need käitlemiseks üle selleks õigust omavale isikule. Kohaliku omavalitsuse üksus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt Jäätmeseaduse § 39 lõikele 3 vastava jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

Seega kõik Sillamäe linna ettevõtted on kohustatud omama ülevaadet tekkivatest jäätmekogustest ning andma jäätmed üle jäätmeluba omavale isikule. Sillamäe ettevõtete jäätmekäitlusest ülevaate saamiseks on Sillamäe linnavalitsusel õigus nõuda ettevõtelt jäätmekava koostamist ja nõudmisel selle tutvustamist Sillamäe linnavalitsusele. Kui ettevõtte omab keskkonnastandardit ISO-14001, siis pole

ettevõttel vaja jäätmekava koostada, sest standardis on jäätmete käitlemise nõuded kirjeldatud.

Jäätmekäitluses tegutseva ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust jäätmeluba, jäätmekäitleja registreerimistõend ja ohtlike jäätmete käitluslitsents.

3.7 Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine

Riigi jäätmekava 2014-2020 keskendub peamiselt ohtlike jäätmete lõppkäitlusest tingitud keskkonnariski vähendamisele ja prügilate/jäätmehoidlate korrastamisele. Sillamäel asub suletud tuhaladestu, millele on rajatud tuhakäitlusseade, kus toimub soojuselektrijaama põlevkivituha setitamine ning saneeritud radioaktiivsete jäätmete hoidla (vt punkt 2.2.2).

Sillamäe olmejäätmete prügila, mis paikneb Narva-Jõesuu linna haldusterritooriumil Vaivara külas, suleti Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi rahalise toetuse abil - sulgemistööd lõpetati 31.08.2014.a.

Suletud ja korrastatud ning kasutusel olevate prügilate seirekohustus on reguleeritud Keskkonnaministri prügilate määrusega², mille kohaselt prügila käitaja või maaomanik peab teostama seiret ning esitama aruandlust. Keskkonnaseirenõuded määrab Keskkonnaamet prügila käitamiseks väljastatud prügilaloas või kompleksloas. Sillamäe prügila sulgemisjärgset keskkonnaseiret teostab riigihanke järgselt OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus.

3.8 Järelevalve tõhustamise võimalused

Sillamäe linnas on jätkuvalt probleemiks jäätmete ulaladestamine (prügistamine). Selle ennetamiseks on vaja eelkõige tagada kõigi jäätmevaldajate liitumine korraldatud jäätmeveo süsteemiga, et ei oleks põhjust jäätmetest illegaalselt vabaneda. Selleks on vajalik jäätmevaldajate registri regulaarne uuendamine.

Illegaalsete ladestuskohtade asukohad on otstarbekas kaardistada, varustada mahapanekut vähendada keelavate siltidega ning perioodiliselt üle vaadata. Illegaalsetesse ladestuskohtadesse tuleb järelevalve eesmärgil paigaldada ajutised kaamerad, et tuvastada prügistajad.

Sillamäel ulaladestatakse eelkõige suurjäätmetega ning elektri- ja elektroonikajäätmetega. Ulaladestamise vähendamiseks on vajalik laiendada jäätmete äraandmise võimalusi jäätmejaama rajamise näol.

Ehitus- ja lammutusjäätmete nõuetekohase käitlemise kontrollimiseks tuleb jätkata jäätmeõiendi ning jäätmete nõuetekohast käitlemist tõendavate dokumentide nõudmist ehitise kasutusloa taotlemisel. Samuti on vajalik pistelise järelevalve teostamine linna ehitusobjektidel ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisnõuete täitmise kontrollimiseks.

² Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded, vastu võetud 29.04.2004 nr 38

3.9 Teavitustöö korraldamise võimalused

Tõhusa ja hästi toimiva jäätmehooldussüsteemi seisukohalt on tähtis, et avalikkus mõistaks süsteemi ja toetaks seda. Elanikkonna teadlikkuse parandamine on pikaajaline protsess, millega tuleb järjepidevalt tegeleda. Elanikkonna teadlikkust jäätmete üleandmise võimalustest saab pidada väheseks.

Seni on teavituskampaaniad olnud rohkem suunatud lastele ja noortele. Õppetunde on läbi viidud koolides või lasteaedades. Täiskasvanuid on kampaaniasse palju keerulisem kaasata. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus keskkonnateadlikkuse programmist, millest seni on toetatud Prügihundi projekti, ei toetata alates 2017. aastast enam koolides ja lasteaedades toimuvaid õppetunde. Toetust on võimalik taotleda täiskasvanute ja perede keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele suunatud teavituskampaania korraldamiseks.

Koolides ja lasteaedades korraldatavaid õppetunde tuleb pidada oluliseks, kuid edaspidi peaksid kampaaniad olema suunatud ka täiskasvanutele ning kaasata tuleb kogu pere. Soovitatav on teavet jagada omaavalitsuse korraldatavatel avalikel üritustel.

Läbi viidatavates kampaanias tuleb suuremat tähelepanu pöörata jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele, sh toidujäätmete ja toidukao teemadele. Kampaaniat peab toetama ka jäätmete äraandmiseks välja rendatud võrgustik olmejäätmete konteinerpargi, pakendijäätmete konteinerpargi, jäätmejaama ja kogumisringide näol.

4 SILLAMÄE JÄÄTMEHOOLDUSE TEGEVUSKAVA

4.1 Eesmärkide saavutamiseks kasutusele võetavad meetmed

4.1.1 I strateegiline eesmärk: vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust

Jäätmetekke vältimiseks ja vähendamiseks võetakse kasutusele alljärgnevad meetmed.

Korduskasutuse edendamine

Soovitatav tulemus: loodud on täiendavad võimalused jäätmete korduskasutuseks ning jäätmete korduskasutuse osakaal on suurenenud.

Peamised tegevused:

- Uuskasutuskeskuse kogumisringide korraldamine ja või Uuskasutuskeskuse poolt kokkukandekohtade loomine Sillamäel koostöös MTÜ-ga Uuskasutus;
- Tekstiili ja rõivaste kogumiseks riidekonteinerite paigaldamine linnaruumi koostöös Humana Sorterimiskeskus OÜ-ga;

Teadlikkuse parandamine jäätmetekke vältimise ja vähendamise valdkonnas

Soovitav tulemus: elanikkonna teadlikkus jäätmetekke vältimise ja vähendamise võimalustest on paranenud.

Peamised tegevused:

- Tarbijate pidev teavitamine läbi linnalehe ja läbi meedia;
- Juhendmaterjali koostamine (jäätmehoolduse juhised ja linna koduleht) – infoga nt jäätmekogumissüsteemi uuendamise, taaskasutatavate jäätmete konteinerite asukohtade, biolagunevate jäätmete kompostimise, korduvkasutamise kohta uuskasutuskeskuses jne;
- Teavitustöö koolides ja lasteaedades jäätmekäitlustundide läbiviimise ja jäätmevaldkonna esinejate esinema kutsumise kaudu;
- Teadlikkust parandavate kampaaniate korraldamine koostöös tootjavastutuse organisatsioonidega ja Eesti Pandipakend OÜ-ga.

Mereprügi vähendamine

Soovitav tulemus: vältida jäätmete sattumist linna rannaalalt merre. Peamine tegevus:

- Mereprügi vältimiseks tuleb mereranda paigaldada avalikuks kogumiseks mõeldud olmejäätmete konteinerid ja koostöös tootjavastutusorganisatsiooniga pakendijäätmete kogumiskonteinereid.

4.1.2 II strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel

Jäätmete materjalina ringlussevõtuks või muul viisil maksimaalsel määral taaskasutamiseks võetakse kasutusele alljärgnevad meetmed.

Jäätmekogumissüsteemi arendamine

Soovitav tulemus: rajatud on jäätmekogumissüsteem, mis võimaldab elanikel segaolmejäätmetest lahus koguda ja ära anda paberi- ja kartongijäätmeid, biolagunevaid köögi ja sööklajäätmeid ning suurjäätmeid. Jäätmeid saab ära anda igal kellaajal sõltumata kogumisringide kellaaegadest. Rakendatav kogumissüsteem võimaldab täita Riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmäärke.

Peamised tegevused:

- Korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine peale olmejäätmete kogumissüsteemi muutmise otsust;
- Vastavalt valitud variandile konteinerite soetamine (või rentimine) ja kõvakattega aluste ja/või jäätmemajade rajamine (vt punkt 3.6, eelistatud variant 4);
- Kohustada hanke võitnud vedajat tagama suurjäätmete kogumine vähemalt kord nädalas kortermajade juurest;
- Kohustada ettevõtteid koostama ettevõtte jäätmekava;
- Aiandusühistute sissepääsude juurde tuleb paigaldada konteinerid, kus saab ära anda segaolmejäätmeid ning paberi- ja kartongijäätmeid.

Jäätmejaama rajamine

Soovitav tulemus: loodud on võimalus lahus kogutud jäätmeid jäätmejaamas ära anda. Jäätmed on võimalikult suures ulatuses materjalina ringlusse võetud, mis võimaldab saavutada aastaks 2020. olmejäätmete ringlussevõtu osakaalu 50%.

Peamised tegevused:

- Jäätmejaama uue eskiislahenduse, ehitusprojekti ja eelarve ning finantstoetuse saamiseks rahastustaotluse koostamine;
- Jäätmejaama rajamise ehitushanke korraldamine ja ehitustöö teostamine;
- Tänavapühkmete ja lume ladustusplatsi ehitushanke korraldamine ja ehitustöö teostamine.

Biolagunevate jäätmete kogumise ja käitlemise arendamine

Soovitav tulemus: biojäätmete liigiti kogumine on paranenud ning ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist on vähemalt 13%.

Peamised tegevused:

- Biolagunevate köögijäätmete kogumise muutmine kohustuslikuks kinnistutele, kus on vähemalt 19 korterit. Meedet saab rakendada peale olmejäätmete kogumispunktide väljaehitamist;
- Aia- ja haljastusjäätmete käitlemiseks linna jäätmejaama juurde kompostväljaku rajamise ehitushanke korraldamine ja ehitustöö teostamine;
- Aia- ja haljastusjäätmete kogumisringide korraldamine linnaosades peale kompostväljaku rajamist;
- Toitlustus- ja kaubandusettevõtetes ning asutustest, kus toimub toitlustamine, biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumise muutmine kohustuslikuks;
- Eramajade elanike hulgas köögijäätmete kompostimise populariseerimine selleks ettenähtud, kahjurite eest kaitstud kompostimisnõudes (kompostrites);

Pakendi- ja pakendijäätmete süsteemi arendamine

Soovitav tulemus: pakendijäätmete ringlussevõtu suurendamine, mis võimaldab saavutada aastaks 2020. ringlussevõtu osakaalu 60%.

Peamised tegevused:

- Pakendikonteinerite võrgustiku suurendamine ja asukohtade valimine selliselt, et need asuksid elanikkonnale lähedal ja käidavates kohtades;
- Aiandusühistute Sillamäe Družba, Sillamäe Sputnik ja Lepa sissepääsude juurde segapakendikonteinerite paigaldamine.

Ohtlike jäätmete kogumise süsteemi haldamine ja arendamine

Soovitav tulemus: ohtlike jäätmete üleandmise võimalused on paranenud.

Peamised tegevused:

- Ohtlike jäätmete vastuvõtu alustamine jäätmejaamas peale selle rajamist;
- Ohtlike jäätmete vastuvõtu jätkamine ja kogumisringide korraldamine.

Probleemtoodete kogumisvõrgustiku arendamine

Soovitav tulemus: probleemtoodete üleandmise võimalused on paranenud ning liigiti kogutud probleemtoodete osakaal nende jäätmete kogumassist on kasvanud.

Peamised tegevused:

- Patareide ja akude üleandmise võimaluste säilitamine müügikohtades;
- Probleemtoodete üleandmise võimaluse tekitamine rajatavas jäätmejaamas;
- Elektri- ja elektroonikajäätmete kogumise teostamine koos ohtlike jäätmete kogumisringiga.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise arendamine

Soovitav tulemus: ehitus- ja lammutusjäätmed on maksimaalsel tasemel taaskasutatud ning eelistatakse nende ringlussevõttu.

Peamised tegevused:

- Ehitus-ja lammutusjäätmete koguste vastuvõtmise jätkamine tegutsevas jäätmemajas kuni on avatud jäätmejaam;
- Rajatavas jäätmejaamas ehitus- ja lammutusjäätmete esmase sorteerimise tagamine;
- Sorteeritud ehitus- ja lammutusjäätmete ning sega-ehitusjäätmete vastuvõtmine rajatavas jäätmejaamas;

4.1.3 III strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muu hulgas seiret ja järelevalvet

Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamiseks, sealhulgas järelevalve ja seire tõhustamiseks, võetakse kasutusele alljärgnevad meetmed.

Jäätmevaldajate registri arendamine ja haldamine

Soovitav tulemus: Linnal on ülevaade jäätmevaldajatest ning on võimalik veenduda, et kõik jäätmevaldajad on jäätmete kogumissüsteemiga liidetud.

Peamine tegevus:

- Jäätmevaldajate registri korrastamine ning registriandmete pidev ajakohastamine; registri registreerimine riigi infosüsteeni haldussüsteemis;
- Jäätmevaldajate registri alusel järelevalve teostamine.

Järelevalve tõhustamine jäätmekäitlusnõuetest kinnipidamise üle

Soovitav tulemus: tekkivad jäätmed on nõuetekohaselt käideldud ning ulaladestamine on vähenenud.

Peamised tegevused:

- Illegaalsete ladestuskohtade asukohad kaardistada ja varustada mahapanekut vähendada keelavate siltidega ning perioodiliselt üle vaadata;
- Illegaalsetesse ladestuskohtadesse paigaldada järelevalve eesmärgil ajutised kaamerad;
- Ulaladestamise vähendamiseks on vajalik laiendada jäätmete äraandmise võimalusi jäätmejaama rajamise näol;
- Ehitus- ja lammutusjäätmete nõuetekohase käitlemise kontrollimiseks jätkata jäätmeõiendi ning jäätmete nõuetekohast käitlemist tõendavate dokumentide nõudmist kasutusloa taotlemisel sh pistelise järelevalve teostamine linna ehitusobjektidel.

Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine

Soovitav tulemus: võimaliku keskkonnariski tuvastamine selle tekkimisel

Peamine tegevus:

- Suletud Sillamäe tavajäätmete prügila sulgemisjärgse seire teostamine.

4.2 Rahastamiskava

Kuni 2017. aastani toimus jäätmehoolduse rahastamine jäätmete ladestamisel makstud saastetasust. 2017 aastast alates maksab riik kohalikele omavalitsustele jäätmehoolduse toetust. Riiklikku toetust jaotatakse vastavalt kohalikus omavalitsuses registreeritud majapidamiste arvule (aastal 2017 on toetus ligi 2,9 eurot aadressiobjekti kohta). Toetus on sihtotstarbeline ehk seda saab kasutada ainult jäätmehoolduse arendamiseks: jäätmealane nõustamine, jäätmealase teabe levitamine, järelevalve ning jäätmekäitlustegevus, millega tõstetakse jäätmehoolduse taset.

Tabelis 15 on piirkonna jäätmehoolduse taseme tõstmiseks ja riigi jäätmekavaga seatavate sihttasemeteni lähenemiseks vajalike tegevuste eeldatav rahastamiskava. Rahastamiskava käsitleb aastaid 2018-2022.

Tabel 15. Sillamäe jäätmehoolduse rahastamiskava

Nr	Tegevus	Tulemus	Maksumus €					Rahastamisallikad	Vastutaja	
			2018	2019	2020	2021	2022			
I strateegiline eesmärk: vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust										
1.1	Uuskasutuskeskuse kogumisingide korraldamine ja või Uuskasutuskeskuse poolt kokkukandekohtade loomine Sillamäel koostöös MTÜ-ga Uuskasutus	Loodud on täiendavad võimalused jäätmete korduskasutuseks ning jäätmete korduskasutuse osakaal on suurenenud.		+	+	+	+	*	Linnavalitsus/ MTÜ Uuskasutuskeskus	
1.2	Tekstiili ja rõivaste kogumiseks riidekonteinerite paigaldamine linnaruumi koostöös Humana Sorterimiskeskus OÜ-ga			+			+	*	Linnavalitsus/Humana Sorteerimiskeskus OÜ	
1.3	Tarbijate pidev teavitamine läbi linnalehe ja meedia	Elanikkonna teadlikkus jäätmetekke vältimise ja vähendamise võimalustest on paranenud.	+	+	+	+	+	*	Linnavalitsus	
1.4	Juhendmaterjali koostamine (jäätmehoolduse juhised ja linna koduleht)			5 000				Jäätmehoolduse toetusest	Linnavalitsus	
1.5	Teavitustöö koolides ja lasteaedades jäätmekäitlustundide läbiviimise ja jäätmevaldkonna esinejate esinema kutsumise kaudu		+	+	+	+	+	*	Linnavalitsus	
1.6	Teadlikkust parandavate kampaaniate korraldamine koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega ja Eesti Pandipakend OÜ-ga			3 000	3 000	3 000	3 000	Jäätmehoolduse toetusest	Linnavalitsus/ Tootjavastutuse organisatsioonid ja Eesti Pandipakend OÜ	
1.7	Mereprügi vältimiseks tuleb mereranda paigaldada avalikuks kogumiseks mõeldud olmejäätmete konteinerid ja koostöös tootjavastutus-organisatsiooniga pakendijäätmete kogumiskonteinereid	Vältida jäätmete sattumist linna rannaalalt merre.	+	+				*	Linnavalitsus/ Tootjavastutusorganisatsioonid	

II strateegiline eesmärk: võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil maksimaalsel määral taaskasutada									
2.1	Korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine peale olmejäätmete kogumissüsteemi muutmise otsust	Rajatud on jäätmekogumissüsteem, mis võimaldab elanikel segaolmejäätmetest lahus koguda ja ära anda paberi- ja kartongijäätmeid ning biolagunevaid köögijäätmeid. Jäätmeid saab ära anda igal kellaajal sõltumata kogumisringide kellaaegadest. Rakendatav kogumissüsteem võimaldab täita Riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmärgid.		+				Jäätmehoolduse toetusest/Linna eelarvest	Linnavalitsus
2.2	Vastavalt valitud jäätmekogumissüsteemi variandile konteinerite soetamine ja kõvakattega aluste rajamine			80 380	80 380			Korteriühistud / Linna eelarve	Linnavalitsus
2.3	Kohustada ettevõtteid koostama ettevõtte jäätmekava				+			*	Linnavalitsus
2.4	Kohustada hanke võitnud vedajat tagama suurjäätmete kogumise vähemalt kord nädalas kortermajade juurest				+			*	Linnavalitsus
2.5	Aiandusühistute sissepääsude juurde tuleb paigaldada konteinerid, kus saab ära anda segaolmejäätmeid ning paberi- ja kartongijäätmeid			+				*	Linnavalitsus
2.6	Jäätmejaama uue eskiislahenduse, ehitusprojekti ja eelarve ning finantstoetuse saamiseks rahastustaotluse koostamine			48 000				Jäätmehoolduse toetusest/Linna eelarvest	Linnavalitsus
2.7	Jäätmejaama rajamise ehitushanke korraldamine ja ehitustöö teostamine	Loodud on võimalus lahus kogutud jäätmeid jäätmejaamas ära anda. Jäätmed on võimalikult suures ulatuses materjalina ringlusse võetud, mis võimaldab saavutada aastaks 2020. olmejäätmete ringlussevõtu osakaalu 50%.			350 000	400 000		KIK-i keskkonnaprogramm/ Linna eelarve	Linnavalitsus
2.8	Tänavapühkmete ja lume ladustusplatsi ehitushanke korraldamine ja ehitustöö teostamine						60 000	KIK-i keskkonnaprogramm/ Linna eelarve	Linnavalitsus

2.9	Biologunevate köögijäätmete kogumise muutmine kohustuslikuks kinnistutele, kus on vähemalt 19 korterit. Meedet saab rakendada peale olmejäätmete kogumispunktide väljaehitamist	Biojäätmete liigiti kogumine on paranenud ning ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist on vähemalt 13%.			+			*	Linnavalitsus
2.10	Aia- ja haljastusjäätmete käitlemiseks linna jäätmejaama juurde kompostväljaku rajamise ehitushanke korraldamine ja ehitustöö teostamine						240 000	KIK-i keskkonnaprogramm/ Linna eelarvest	Linnavalitsus
2.11	Aia- ja haljastusjäätmete kogumisringide korraldamine linnaosades peale kompostväljaku rajamist						+	*	Linnavalitsus
2.12	Toitlustus- ja kaubandusettevõtetes ning asutustest, kus toimub toitlustamine, biologunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumise muutmine kohustuslikuks				+			*	Linnavalitsus
2.13	Eramajade elanike hulgas köögijäätmete kompostimise populariseerimine selleks ettenähtud, kahjurit eest kaitstud kompostimishõudes (kompostrites);			+	+	+	+	*	Linnavalitsus
2.14	Pakendikonteinerite võrgustiku suurendamine ja asukohtade valimine selliselt, et need asuksid elanikkonnale lähedal ja käidavates kohtades;	Pakendijäätmete ringlussevõtu suurendamine, mis võimaldab saavutada aastaks 2020.		+	+			*	Linnavalitsus

2.15	Aiandusühistute Sillamäe Družba, Sillamäe Sputnik ja Lepa sissepääsude juurde segapakendi-konteinerite paigaldamine	ringlussevõtu osakaalu 60%.		+				*	Linnavalitsus/Taaskasutus-organisatsioon
2.16	Ohtlike jäätmete vastuvõtu alustamine jäätmejaamas peale selle rajamist	Ohtlike jäätmete üleandmise võimalused on paranenud					+	Jäätmehoolduse toetusest	Linnavalitsus
2.17	Ohtlike jäätmete vastuvõtu jätkamine ja kogumisringide korraldamine			30 000	30 000	30 000	30 000	KIK-i keskkonnaprogramm/ Linna eelarvest	Linnavalitsus
2.18	Patareide ja akude üleandmise võimaluste säilitamine müügikohtades	Probleemtoodete üleandmise võimalused on paranenud ning liigiti kogutud probleemtoodete osakaal nende jäätmete kogumassist on kasvanud	+	+	+	+	+	*	Linnavalitsus
2.19	Probleemtoodete üleandmise võimaluse tekitamine rajatavas jäätmejaamas						+	*	Linnavalitsus
2.20	Elektri- ja elektroonikajäätmete kogumise teostamine koos ohtlike jäätmete kogumisringiga			+	+	+	+	*	Linnavalitsus
2.21	Sorteeritud ehitus- ja lammutusjäätmete ning sega-ehitusjäätmete vastuvõtmine ja käitlemine rajatavas jäätmejaamas	Ehitus- ja lammutusjäätmel on maksimaalsel tasemel taaskasutatud ning eelistatakse nende ringlussevõttu					+	*	Linnavalitsus
2.22	Rajatavas jäätmejaamas ehitus ja lammutusjäätmete esmase sorteerimise tagamine						+	*	Linnavalitsus
2.23	Ehitus-ja lammutusjäätmete koguste vastuvõtmise jätkamine tegutsevas jäätmemajas		4 000	4 000	4 000	4 000		Jäätmehoolduse toetusest/Linna eelarvest	Linnavalitsus

III strateegiline eesmärk: vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ja järelevalvet									
3.1	Jäätmevaldajate registri korrastamine ning registriandmete pidev ajakohastamine; registri registreerimine riigi infosüsteeni haldussüsteemis.	Linnal on ülevaade jäätmevaldajatest ning on võimalik veenduda, et kõik jäätmevaldajad on jäätmete kogumis-süsteemiga liidetud.		+	+	+	+	*	Linnavalitsus
3.2	Jäätmevaldajate registri alusel järelevalve teostamine.			+	+	+	+	*	Linnavalitsus
3.3	Illegaalsete ladestuskohtade asukohad kaardistada ja varustada mahapanekut vähendada keelavate siltidega ning perioodiliselt üle vaadata	Tekkivad jäätmed on nõuetekohaselt käideldud ning ulaladestamine on vähenenud		1 000	+	+	+	Jäätmehoolduse toetusest	Linnavalitsus
3.4	Illegaalsetesse ladestuskohtadesse paigaldada järelevalve eesmärgil ajutised kaamerad			1 200	1 200			Jäätmehoolduse toetusest	Linnavalitsus
3.5	Ulaladestamise vähendamiseks on vajalik laiendada jäätmete äraandmise võimalusi jäätmejaama rajamise näol						+	*	Linnavalitsus
3.6	Ehitus- ja lammutusjäätmete nõuetekohase käitlemise kontrollimiseks jätkata jäätmeõiendi ning jäätmete nõuetekohast käitlemist tõendavate dokumentide nõudmist kasutusloa taotlemisel sh pistelise järelevalve teostamine linna ehitusobjektidel			+	+	+	+	+	*
3.7	Suletud prügilate/jäätmehoidlate sulgemisjärgse seire teostamine	Võimaliku keskkonnariski tuvastamine selle tekkimisel	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	Jäätmehoolduse toetusest	Linnavalitsus
KÕIK KOKKU			7 600	176 180	472 180	440 600	336 600		

* tegevuse elluviimine ei vaja Sillamäe linnalt eraldi eelarvet

+ tegevuse läbiviimise aeg

5 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEST KESKKONNALE AVALDUV MÕJU

Jäätmeseaduse § 29 sätestab, et jäätmehoolduses rakendatavad menetlused ja meetodid ei tohi ohustada tervist, vara ega keskkonda. Jäätmehoolduses tuleb vältida keskkonnahäiringuid või kui see ei ole võimalik, siis vähendada neid, kui sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Jäätmehoolduses tuleb kasutada parimat võimalikku tehnikat.

Jäätmekäitluse rakendamisest keskkonnale avalduv mõju avaldub nii jäätmete kogumisel, veol kui lõppkäitlemisel.

Jäätmekavaga planeeritavad meetmed hõlmavad põhiliselt liigiti kogumise edendamist ja jäätmete kogumise korraldamist. Jäätmete liigiti kogumine vähendab taastumatute loodusvarade kasutamist, aidates sellega kaasa keskkonnamõju vähendamisele.

Tekkivate jäätmete kogused sõltuvad olulisel määral elanikkonna ja ettevõtete teadlikkusest. Jäätmetekke vähendamisele kaasa aitava jäätmete korduvkasutamise ja ringlussevõtu populariseerimine ning selleks võimaluste loomine aitab vähendada veelgi jäätmekäitluse mõju keskkonnale.

Praegu saab suurjäätmeid ja väiksemas koguses ehitus-lammutusjäätmeid üle anda L.Tolstoi tänaval asuvas jäätmemajas. Liigiti kogutud ohtlikke jäätmeid, probleemtooted ning elektri- ja elektroonikaromusid aga saab üle anda Tallinna mnt 9b kogumispunktis. Jäätmejaama rajamise järgselt suureneb vastuvõetavate jäätmeliikide arv ja võimekus vastu võtta suuremaid koguseid. Biolagunevate aia- ja haljastujäätmete kompostväljaku rajamine koos jäätmejaamaga vähendab haljastusjäätmete transpordikulu ning võimaldab toota jäätmetest komposti. Valmis kompostmulda on võimalik kasutada hobiaianduses ja linna haljasalade ning parkide haljastustöödel.

Uue jäätmete kogumissüsteemi järkjärgulise rakendamine võimaldab olmejäätmeid tekkekohas sorteerida ja liigiti kogutud jäätmeid ära anda, mille läbi suureneb jäätmete taaskasutamine, väheneb segaolmejäätmete kogus ning väheneb mõju keskkonnale.

LISAD

Lisa 1. Jäätmekava seadusandlik taust

Lisa 2. Vastutuse jagunemine jäätmehoolduse korraldamisel

Lisa 3. Mõisted

LISA 1. JÄÄTMEKAVA ÕIGUSLIK REGULATSIOON

Üleriigiline jäätmekäitlust reguleeriv seadusandlus

Alates Eesti liitumisest Euroopa Liiduga on Euroopa Liidu õigusnormid Eesti siseriikliku õiguse osa. Riigikogu poolt 28.jaanuaril 2004.aastal vastuvõetud jäätmeseadus lähtub Euroopa Liidu jäätmealastest raamdirektiividest.

Tabelis 16 on toodud Euroopa Liidu ning Eesti Vabariigi jäätme- ja pakendialased õigusaktid.

Tabel 16. Euroopa Liidu ja Eesti Vabariigi õigusaktid

Sisu	Euroopa Liit	Eesti Vabariik
Jäätmekäitluse üldised põhimõtted, jäätmekäitluse hierarhia. Ohtlike jäätmete käitlemise üldised põhimõtted.	EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2008/98/EÜ, 19. november 2008, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid.	Jäätmeseadus.
Jäätmekategooriad ja jäätmeliigid.	KOMISJONI OTSUS, 2000/532/EÜ, 3. mai millega asendatakse otsus 94/3/EÜ ja nõukogu otsus 94/904/EÜ.	Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu.
Jäätmete kõrvaldamis- ja taaskasutamistoimingud (D-kood ja R-kood).	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ.	Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute nimistud.
Jäätmeluba vajavad ettevõtted	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ.	Jäätmeseadus.
Jäätmeloa andmise kord ja loa taotlemiseks vajalikud dokumendid.	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 166/2006, 18. jaanuar 2006, mis käsitleb Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri loomist.	Jäätmeloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad ning jäätmeloa taotlemiseks vajalike andmete täpsustatud loetelu ja jäätmeloa taotluse vorm ning jäätmeloa vorm.
Ohtlike jäätmete käitluslitsentsi saamiseks vajalike materjalide nimistu ja litsentsi väljaandmise kord.		Ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad, litsentsi taotlemiseks vajalike andmete loetelu ja litsentsi vorm.
Polüklooritud bifenüüle ja polüklooritud terfenüüle	Euroopa Liidu nõukogu direktiiv 1996/59/EÜ polüklooritud bifenüülide ja	Polüklooritud bifenüüle ja polüklooritud terfenüüle sisaldavate jäätmete käitlusnõuded.

sisaldavad jäätmed kogumine ja kõrvaldamine; piirkogused, inventariseerimine ja märgistamine.	polüklooritud terfenüülide (PCB/PCT) kõrvaldamise kohta .	
Probleemtoodetes ohtlike ainete sisalduse piirnormid.	Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ, 18. September 2000, kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2006/66/EÜ, 6. september 2006, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 91/157/EMÜ. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/65/EL teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes.	Probleemtoodete kohta kehtestatud keeldude ja piirangute rakendamise tähtajad ning probleemtoodetes ohtlike ainete sisalduse piirnormid.
Prügilate rajamine, asukohavalik, tingimused ladestatavate jäätmete kohta, seire jne.	Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ prügilate kohta, NÕUKOGU DIREKTIIV 2011/97/EL, 5. detsember 2011, millega muudetakse direktiivi 1999/31/EÜ	Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded.
Pakendi taaskasutamise ülesanded.	Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendi-jäätmete kohta.	Pakendiseadus.
Majanduslikud hoovad ja abinõud pakendijäätmete taaskasutamiseks.	Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendi-jäätmete kohta.	Pakendiaktsiisi seadus.
Ohtlike kemikaalide identifitseerimine, pakendamine jne.	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/9/EÜ, 2004/10/EÜ, 2012/18/EL ja 2013/30/EL.	Kemikaaliseadus
Reoveesette kasutamine.	Euroopa Nõukogu direktiiv 86/278/EMÜ keskkonna, eriti mulla kaitsmisest reoveesette kasutamisel põllumajanduses.	Reoveesette põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded .
Romusõidukid	Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta. Euroopa Komisjoni otsus 2010/115/EL, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/53/EÜ.	Romusõidukite käitlusnõuded. Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad.

Elektroonikaromud	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta.	Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad. Elektri- ja elektroonikaseadmete romude käitlusnõuded.
Patarei- ja akujäätmed	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/66/EÜ, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid.	Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad. Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded .
Vanarehvid	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta (osaliselt).	Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord.
Põllumajandusplast		Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad.
Jäätmete põletamine.	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta	Tööstusheite seadus.
Asbesti sisaldavad jäätmed.	Direktiiv 87/217/EMÜ asbestist põhjustatud keskkonnareostuse vältimise ja vähendamise kohta.	Asbesti sisaldavate jäätmete käitlusnõuded .
Kompost		Biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise nõuded.
Keskkonnatasud		Keskkonnatasude seadus.

Riigi Jäätmekava 2014-2020

Dokument suunab ajahorisondini 2020 ulatuvat riiklikku jäätmehoolduse arendamist-toimimist, jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnohu vältimist, loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamist ja piirab nende kasutamisel tekkinud ebasoodsat mõju. Kava eesmärk on aidata kaasa jäätmetekke vähendamisele, nii palju kui võimalik jäätmeid ette valmistada korduskasutuseks, ringlusse võtmiseks ja võimalikult vähese jäätmekoguse prügilatesse ladestamise tagamiseks. Teave dokumendi kohta on koondatud Keskkonnaministeeriumi koduleheküljele³.

On loetletud neli jäätmehoolduse tagamise meetet: jäätmetekke vältimise⁴ edendamine, jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamine, jäätmetest tekkiva keskkonnariskide vähendamine ja jäätmearuandluse, järelevalve ning seire arendamine. Meetmed on kavandatud lähtuvalt jäätmehierarhiast ja nende tulemuslikkust (eeldatavalt aastal 2020) hinnatakse kokkuleppeliste indikaatoritega.

Näiteks, jäätmetekke vältimise edendamine (meede 1) osutub efektiivseks siis kui olmejäätmete tekke aastane kasv aastani 2020 protsentuaalselt jääb alla poole sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvust; pakendijäätmete tekkes aga aastane kasvuprotsent aastani 2020 jääb alla 2/3 sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist.

Meetme 2 – jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamise indikaatorid on tabelis 17.

Tabel 17. Jäätmete kogumise ja taaskasutamise edendamismeetme indikaatorid.

Jäätmete kogumisega või taaskasutamismoodusega kaetud jäätmeliik	Baastase		Sihttase	
	%	Aasta	%	Aasta
Olmejäätmete ringlussevõtt nende kogumassist	27	2011	50	2020
Pakendijäätmete ringlussevõtt nende kogumassist	56	2010	60	2020
Biojäätmete ringlussevõtt olmejäätmete kogumassist	5	2011	13*	2020
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutus jäätmete kogumassist	50	2011	70	2020
Elektroonikaromude kogumine jäätmete kogumassist	50	2011	65	2020
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumine jäätmete kogumassist	33	2011	45	2016

³ aadress: <http://www.envir.ee/1189794>.

⁴ Euroopa Liidu jäätmete raamdirektiivi kohaselt on jäätmete vältimine ka aine, materjali või toote jäätmeteks muutumise eelne meede.

*) ei tähenda prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmete massiprotsenti.

Riigi tasandilt nähakse, et olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide toetamisel ning vastavate **tingimuste loomisel** (nt kasutatud toodete korduskasutuseks tingimuste loomine) **on** omakorda **võtmeroll kohalikel omavalitsustel.**

Arenenud riikide kogemused näitavad, et tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse parim tulemus omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondliku koostöö tulemusel. Elanikel ja ettevõtetel (jäätmetekitajatel) peab olema senisest veel parem võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse. Omavalitsuste toetus ja abi ühiskondlike initsiatiivide (nt. kordus/taaskasutuskeskused) edukale toimimisele on hädavajalik. Sellest riigipoolne ootus, et jäätmetekke vältimisele aitavad meetmed **on integreeritud omavalitsuste jäätmekavadesse.**

Kokkuvõtvalt: riigi jäätmekava esimesed meetmed osundavad omavalitsustele ja ootavad nende poolset panust. Esimeses osas, tingimuste loomist elanikkonna jäätmetekke vältimisele suunatud initsiatiividele (paraku teadmata kellelt tulevad initsiatiivid) ja jäätmetekke vältimise teadlikkuse tõstmisele; teises osas aga, et jäätmetekke vältimise meetmed (liigiti kogumine ja ringlussevõtt) integreeritaks kohalikesse jäätmekavadesse.

LISA 2. VASTUTUSE JAGUNEMINE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEL

Riigi tasand

Keskkonnaministri ülesanne on töötada välja riigi jäätmekava, mis annab jäätmehoolduse korraldamiseks suunised ning õigusaktid, et kavandatud plaane ja eesmärgid võimalikult hästi ellu viia.

Keskkonnaamet on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis annab keskkonnakomplekslube, jäätmelube ja ohtlike jäätmete käitluslitsentse, samuti registreerib jäätmeluba mittevajavaid jäätmekäitlejaid, teostab riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses. Lisaks annab Keskkonnaamet oma ettepanekute kaudu hinnangu omavalitsuse jäätmekavale, jäätmehoolduseeskirjale ning korraldatud jäätmeveo hankedokumentidele.

Keskkonnainspeksioon on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mille põhiülesanne on teostada keskkonnajärelevalvet riiklikul tasandil ning kohaldada riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses.

Keskkonnaagentuur on Keskkonnaministeeriumi hallatav riigiasutus, mille tegevusvaldkond on riikliku keskkonnaseire programmi täitmine, keskkonnavaldkonna riigisiseste ja rahvusvaheliste aruannete koostamine, keskkonnaseisundile hinnangute andmine, elutähtsate teenuste, sh ilmaprognoosi tagamine ning seirejaamade, -vahendite ja -seadmete pidamine ja uuendamine.

Omavalitsuse tasand

Keskne roll jäätmehoolduse korraldamisel on siiski kohalikel omavalitsustel. Sillamäe linnas tegeleb jäätmehoolduse korraldamisega Linnamajanduse osakond, mille ülesanded on:

- korraldada jäätmehooldust ja selle arendamist;
- kontrollida jäätmete liigiti kogumist ja jäätmekäitlustoiminguid linna haldusterritooriumil;
- nõustada jäätmevaldajaid ja jäätmevedajaid;
- kooskõlastada ehitusjäätmete käitlemise enne ehitamise alustamist, kui ehitamise käigus tekib ehitusjäätmeid üle 10 m³;
- korraldada riigihangete seaduses sätestatud korras hanked jäätmevedajate ja jäätmekäitluskohtade leidmiseks ja sõlmib hankelepingu;
- teostada järelevalvet jäätmehoolduseeskirja täitmise üle ja menetleb väärtegevusi;
- menetleda korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise taotlusi; ja teostada järelevalvet korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastatud jäätmevaldajate üle;
- korraldada linna haljasaladel tekkivate aia- ja haljastujäätmete kogumist;
- korraldada üldkasutatavasse parki, haljasalale ja randa jäätmemahutite paigutamist ning tagada nende regulaarne tühjendamine ja nende ümbruse korrasoleku.

Ettevõtte/tootja tasand

Ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust jäätmeluba, jäätmekäitleja registreerimistõend ja ohtlike jäätmete käitluslitsents. Keskkonnakompleksloa

omamise korral ei ole vaja eraldi jäätmeluba, sest kompleksloaga sätestatakse ka jäätmete käitlemise nõuded. Kui ettevõtte käitleb teiste isikute tekitatud ja üle antud ohtlike jäätmeid, peab ta omama lisaks jäätmeleale või keskkonnakompleksloale ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi.

Jäätmekäitlejad täidavad järgmisi funktsioone:

- tavajäätmete (sh olmejäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete jm) kogumine ja edasisele käitlemisele (taaskasutamisele) suunamine, korraldatud jäätmevedu vastavalt hanketingimustele;
- ohtlike jäätmete (v.a põlevkivisektoris tekkivate ohtlike jäätmete) kogumine ja edasine käitlemine;
- iseseisvaid jäätmekäitlussüsteeme omavates ettevõtetes tekkivate jäätmete käitlemine;
- jäätmete taaskasutamise protsessis (ka jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamises) osalemine ja oma positiivse panuse andmine.

Pakendijäätmete ja probleemtoodete osas on teatud ettevõtete tootjavastutuse kohustuste täitmiseks loodud taaskasutusorganisatsioonid ja tootjavastutusorganisatsioonid.

Taaskasutusorganisatsioon on pakendiseaduse kohaselt keskkonnaministri akrediteeringuga juriidiline isik, kelle asutajad ja liikmed on pakendiettevõtjad või nende moodustatud juriidilised isikud, kus pakendiettevõtjad on liikmed, osanikud või aktsionärid.

Tootjate ühendus ehk tootjavastutusorganisatsioon on mittetulundusühing või muu majanduslikku tulu mittetaotlev organisatsioon, mille liikmeteks on üksnes tootjad või tootjate ühendused ning mille üks eesmärke on teatud liiki probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumise ja taaskasutamise korraldamine või finantseerimine.

Kodumajapidamise tasand

Kodumajapidamise tasandil on vaja jäätmete käitlemisel juhinduda eelkõige Sillamäe jäätmehoolduseeskirjast.

Olmejäätmete käitlussüsteemi toimimise edukus sõltub otseselt kodumajapidamiste teadlikkusest ja valmisolekust jäätmete liigiti kogumisel kaasa lüüa. Kodumajapidamise tasandil on olulisteks tegevusteks liitumine korraldatud jäätmeveoga, jäätmete tekkekohas liigiti kogumine jms.

LISA 3. MÕISTED

Jäätmekava koostamisel on kasutatud alljärgnevat mõistelist:

Jäätmed on mis tahes vallasasi või kinnistatud laev, mille valdaja on ära visanud, kavatseb seda teha või on kohustatud seda tegema.

Tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka.

Püsijäätmed on tavajäätmed, milles ei toimu olulisi füüsikalisi, keemilisi ega bioloogilisi muutusi. Püsijäätmed ei lahustu, põle ega reageeri muul viisil füüsikaliselt või keemiliselt, nad ei ole biolagundatavad ega mõjuta ebasoodsalt muid nendega kokkupuutesse sattuvaid aineid viisil, mis põhjustaks keskkonna saastumist või kahju inimese tervisele. Püsijäätmete leostuvus veekeskkonnas, ohtlike ainete sisaldus ning nõrgvee ökotoksilisus ei põhjusta täiendavat keskkonnakoormust, seda eriti põhja- ja pinnavee kvaliteedinõudeid silmas pidades.

Biolagunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp.

Biojäätmed on järgmised biolagunevad jäätmed:

- 1) aia- ja haljastujäätmed;
- 2) kodumajapidamises, jaemüügikohas ja toitlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed;
- 3) toiduainetööstuses tekkinud jäätmed, mis on oma koostise ja olemuse poolest samalaadsed eelmises punktis 2 nimetatud jäätmetega.

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis komisjoni määruse (EL) nr 1357/2014 lisas nimetatud vähemalt ühe ohtliku omaduse tõttu võivad olla ohtlikud inimese tervisele, varale või keskkonnale.

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Suuremõõtmelised jäätmed on olmejäätmed, mis oma suurte mõõtmete tõttu ei sobi segaolmejäätmete kogumismahutisse (nt vana mööbel jmt).

Ehitus- ja lammutusjäätmed on ehitus- ja lammutustegevuse ning ehitiste renoveerimise käigus tekkivad jäätmed.

Probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäära risustamist. Probleemtooted on patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad, elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad, rehvid ning põllumajandusplast.

Kaevandamisjäätmed on jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena.

Aia- ja haljastusjätmed on aedade ja haljasalade hooldamisel tekkinud biolagunevad jätmed nagu rohi, lehed, oksad jne.

Kompostimine on biolagunevate jäätmete looduslik biokeemiline lagundamine mikroorganismide toimetel maapinnal või kompostimisnõus (kompostis).

Jäätmevaldaja on jäätmetekitaja või muu isik või riigi või kohaliku omavalitsuse asutus, kelle valduses on jätmed.

Jäätmetekitaja on isik või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, kelle tegevuse käigus tekivad jätmed, või isik, kes sooritab jäätmetega toiminguid, mille tagajärjel jäätmete olemus või koostis muutub, näiteks tegeleb jäätmete eeltöötlustega või segab jätmeid.

Jäätmehooldus on jäätmekäitlus, järelevalve jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohdade järeelhooldus.

Jäätmekäitlus on jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine, sealhulgas vahendaja või edasimüüja tegevus.

Korduskasutus on mis tahes toiming, mille käigus tooteid või tootekomponente, mis ei ole jätmed, kasutatakse uuesti nende esialgsel otstarbel.

Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, mille peamine tulemus on jäätmete kasutamine kasulikul otstarbel selliselt, et nad asendavad teisi materjale, mida muidu oleks sellel otstarbel kasutatud, või jäätmete ettevalmistamine nende eelnimetatud otstarbel ja viisil kasutamiseks kas tootmises või majanduses laiemalt.

Ringlussevõtt, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, on jäätmete taaskasutamistoiming, mille käigus jäätmematerjalid töödeldakse toodeteks, materjalideks või aineteks, et kasutada neid nende esialgsel või muul eesmärgil. See ei hõlma jäätmete energiakasutust ja töötlemist materjalideks, mida kasutatakse kütusena või tagasitäiteks.

Jäätmete energiakasutus on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojuse.

Bioloogiline ringlussevõtt on jäätmete biolagunevate osade lagundamine kontrollitavates tingimustes ning mikroorganismide abil, mille tulemusena saadakse stabiliseeritud orgaanilised jääkmaterjalid või metaan. Prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks.

Jäätmete töötlemine on taaskasutamise- või kõrvaldamistoiming, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks.

Jäätmete kõrvaldamine on nende ladestamine prügilasse, põletamine ilma energiakasutusega või muu samaväärne toiming, mis ei ole taaskasutamine, kaasa arvatud jäätmete ettevalmistamine kõrvaldamiseks, isegi kui toimingul on osaliselt teisene tagajärg ainete või energia taasväärtustamise näol.

Jäätmejaam on spetsiaalselt rajatud tehniliselt varustatud jäätmekäitluskoht (detailplaneeringu ja projekti alusel), kuhu on paigutatud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks kogumiskonteinerid sh. ohtlike jäätmete kogumiseks.

Jäätmepunkt on taaskasutatavate jäätmete (paberi, pakendijäätmed jms) ning piiratud valikus ohtlike jäätmete (vähemalt akud, patareid ja õlised jäätmed) kogumiseks mõeldud koht, kuhu on paigutatud vastavad kogumiskonteinerid.

Kogumispunkt on sorteeritud taaskasutatavate jäätmete kogumise koht, kus on kogumiskonteinerid vähemalt vanapaberile ja pakendile.

Taaskasutusorganisatsioon on pakendiettevõtjate poolt pakendi- ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldamise eesmärgil loodud keskkonnaministeeriumi poolt akrediteeritud mittetulundusühing.